Qishloq hayoti

Қишлоқ ҳаёти

2007 YIL 23 OKTYABR, SESHANBA 127 (7276) - сон

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

www.qishloqhayoti.uz

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

Ўзбекистон 1991-2007 йилларда

Ўтган йиллар мобайнида замонавий, ҳар томонлама жиҳозланган ўқув юртларини барпо этиш учун 5 миллиард доллардан ортиқ бюджет ва бюджетдан ташқари маблағлар йўналтирилди.

Бугунги кунда Фарғонада улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Янги қурилиб фойдаланишга топширилган 720 ўринли Риштон тиббиёт коллежининг ўқувчиларга туҳфа этилиши фикримиз исботидир.

Замонавий, муҳташам ва кўркам мазкур ўқув даргоҳи ўзининг қулайлиги, шинамлиги, кенг ҳамда ёруғ хоналарга эгалиги билан ажралиб туради. Айниқса, фан кабинетларининг янги ўқув жиҳозлари билан таъминланиши таълим жараёнини янада такомиллаштиришга имкон яратади.

Эндиликда бу ерда ҳамширалик иши, лаборатория-диагностика ҳамда тиббий профилактика бўйича мутахассислар тайёрланади.

СУРАТДА: тиббиёт коллежи ўқувчиси Дилноза Исоқова.

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎзА) олган суратлар.

Фарғона вилояти

Куннинг муҳим воқеалари

○Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан таъсис этилган Иқтидорли талабалар учун стипендиялар дастури ғолибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

○Тошкентдаги Абдулла Қодирий номидаги маданият ва истироҳат боғида анъанавий Меҳржон байрам сайли ташкил этилди.

○Халқаро ҳамкорлик марказида болалар неврологиясининг долзарб муаммоларига бағишланган илмий-амалий анжуман ўтказилди.

○Тошкент шаҳрида ОИТС хасталиги профилактикасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари, давлат ва жамоат тузилмалари ҳамда халқаро ташкилотларнинг бу борадаги фаолиятини мувофиқлаштириш масалаларига бағишлаб ташкил этилган Марказий Осиё мамлакатлари иккинчи халқаро форум бўлиб ўтди.

○Қорақалпоғистон Республикаси Давлат мулк қўмитаси, Савдо-саноат палатаси, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти Қорақалпоғистон филиали, Ўзбекистон Либерал-демократик партияси Қорақалпоғистон кенгаши ҳамда Республика фермер хўжаликлари уюшмаси билан ҳамкорликда "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришда бозор муносабатларига ўтишнинг муҳим йўналишлари" мавзуида семинар-кенгаш ўтказилди.

○Фарғона шаҳрида "Янги авлод-2007" Республика болалар ижодиёти фестивалининг минтақавий босқичи якунланди.

○Навоий вилоятининг Учқудуқ туманида Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ташаббуси билан «Шу азиз Ватан — барчамизники» шиори остида дўстлик форуми бўлиб ўтди.

○Фарғона шаҳридаги чақирув йиғин пунктида чақирилувчиларнинг навбатдаги гуруҳини Қуролли Кучларимиз сафига кузатиш маросими ўтказилди.

Ютуқ ва камчиликлар таҳлили

Андижон вилояти фаолларининг йиғилиши жорий йилнинг 9 ойи давомида амалга оширилган ишлар таҳлили ва Президент Ислом Каримовнинг шу йил 12 февраль куни бўлиб ўтган Вазирлар Маҳкамаси йиғилишидаги маърузасида белгиланган вазифалар ижросига бағишланди.

Вилоят ҳокими А.Усмонов бошқарган йиғилишда 2007 йилда иқтисодий ислоҳотларнинг асосий устувор йўналишларининг бажарилиши ва 2008 йилги мақсадли дастурлар ижросини таъминлаш чора-тадбирлари муҳокама этилди. Йиғилиш иштирокчилари уй-жой фонди ва ижтимоий соҳа объектларини иситиш мавсумига тайёрлаш, давлат бошқаруви органлари ҳамда иқтисодиёт тармоқларига ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш ва янада ривожлантириш, пахта йиғим-терими мавсумини якунлаш, кузги-қишки дала ишларини амалга ошириш масалаларини ҳам кўриб чиқди.

Вилоят фаоллари йиғилишида бажарилган ишлар якунлари сарҳисоб қилиниб, камчиликларни бартараф этиш, мавжуд муаммоларни ҳал этиш бўйича муайян чоралар белгиланди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари А.Орипов иштирок этди.

* * *

Президентимиз Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил 12 февралда бўлиб ўтган мажлисидаги маърузасида 2007 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор йўналишлари ва мамлакатни модернизация қилиш йўлидаги аниқ вазифалар белгилаб берилган. Тошкент шаҳар фаолларининг навбатдаги йиғилишида шу йилнинг ўтган тўққиз ойи мобайнида ушбу йўналишда амалга оширилган ишлар атрофлича таҳлил қилинди.

Тошкент шаҳар ҳокими А.Тўхтаев бошқарган йиғилишда таъкидланганидек, ўтган вақт мобайнида ялпи ҳудудий маҳсулот 14 фоиз кўпайди. Саноатда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 16, истеъмол моллари ишлаб чиқариш 20, қурилиш ишлари, чакана савдо 22, пулли хизматлар, ташқи савдо айланмаси 23 фоизга ошди.

Фаоллар йиғилишида қўлга киритилган ютуқлар баробарида, йўл қўйилган камчиликларни кечиктирмай бартараф этиш зарурлигига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Йиғилишда муҳокама этилган масалалар юзасидан амалий чора-тадбирлар белгилаб олинди.

* * *

Тошкент вилояти фаолларининг навбатдаги йиғилиши жорий йил тўққиз ойида иқтисодиёт тармоқларини ривожлантириш бўйича энг муҳим дастурларнинг амалга оширилиши, галдаги устувор вазифалар, асосий дастурларни шакллантириш масалаларига бағишланди. Уни вилоят ҳокими вазифасини бажарувчи З.Ниёзов бошқарди.

Вилоятда ижтимоий-иқтисодий соҳаларни ривожлантириш борасида сезиларли ўсишга эришилаётгани таъкидланди. Ялпи ички маҳсулотнинг ўсиши 7,7 фоизни ташкил этди. Жумладан, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 15,6, истеъмол товарлар ишлаб чиқариш 22,5, пудрат қурилиш ишлари 11,0, пулли хизматлар 20,1 фоиз ўсди. Аграр соҳада кечаётган ислоҳотлар ўз самарасини бермоқда.

Йиғилишда айрим тармоқларда йўл қўйилаётган камчиликлар жиддий танқид қилинди. Мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгиланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Қ.Санақулов сўзга чиқди.

* * *

Президентимиз Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 12 февралда бўлиб ўтган мажлисидаги маърузасида 2007 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг устувор йўналишлари ва мамлакатни модернизация қилиш йўлидаги аниқ вазифалар белгилаб берилган. Сурхондарё вилояти фаоллари йиғилишида ўтган вақт мобайнида бу борада бажарилган ишлар атрофлича муҳокама этилиб, галдаги вазифалар белгиланди.

Вилоят ҳокими А.Эшмуратов бошқарган йиғилишда ҳисобот даврида ялпи ҳудудий маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 107,6 фоизни ташкил этгани таъкидланди.

Хорижий инвестицияларни кенг жалб этиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлаш учун қулай шароит яратилгани вилоятда иқтисодий-ижтимоий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш имконини бермоқда. Шу йилнинг ўтган тўққиз ойи давомида "Тошгузар — Бойсун — Қумқўрғон" темир йўли қурилиши якунланиб, поездлар қатнови йўлга қўйилди. Сариосиё туманидаги Хонжиза полиметалл рудалар ва Бойсун туманидаги Гажак нефть-газ конларини ўзлаштириш бошланди. Хориж сармояси иштирокида 64 корхона ташкил этилди.

Афсуски, ҳисобот даврида вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда муайян камчилик ва нуқсонларга ҳам йўл қўйилди.

Йиғилишда кузги-қишки мавсумга пухта ҳозирлик кўриш, ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш, кузги дон экиш борасидаги ишлар ҳам кўриб чиқилди. Камчиликларни бартараф этиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар белгиланиб, тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Н. Хонов иштирок этди.

(ЎзА)

ХУШХАБАР

Амударё суви – Уст юртда!

Қарийб 21 миллион гектар ерни эгаллаган Устюрт саҳросининг 7 миллион гектари мамлакатимиз ҳудудидадир. У ҳозирги авлод кўз ўнгида уйғонмоқда, бутунлай ўзгармоқда. Саҳрони камардек кесиб ўтадиган "Қўнғирот – Бейнеу" йўлидан бугун машиналар қатнови бир зум ҳам тинмайди.

Шу магистраль йўлнинг 40 километридаги Кийиксой мавзесида қурилиб фойдаланишга топширилган, халқ хўжалиги учун ғоят зарур бўлган Қўнғирот сода заводи, 5000 аҳоли истиқомат қиладиган Элобод шаҳарчаси, геологлар қўрғонлари мустақиллик йилларида барпо қилинганлигини эслашнинг ўзи бунга кифоя. Албатта, бу масканлар учун сув керак.

"Сув келтирган элда азиз" деганларидек, бу савобли, масъулиятли ишни "Қўнғироттехникавийсувбилантаъминлаш" бошқармаси аъло даражада уддалаяпти.

"Урганчтрансгаз" шуъба корхонасига қарашли бу бошқарманинг малакали мутахассислари обиҳаётни қудратли техникалар билан Амударёдан олиб, пўлат қувурлар орқали 320 километр узоқликка, Устюрт ичкарисига узатишмоқда. Натижада, Қўнғирот сода заводи, "Қорақалпоқия", "Тулей", "Ақшолак", темир йўл бекатларига, газ компрессор станцияларига, ҳар хил катта-кичик разъездларга сув мунтазам етказиб берилаяпти. Шунингдек, "Уст юрт", "Жаңа талап" чорвачилик ширкатлари аҳолиси ҳам саҳрода ҳаётий неъмат – сувдан баҳраманд бўлишади.

Албатта, бу жараёнлар тўла амалга ошиб, саҳро ичкарисига сувни етказиб беришнинг ўзи бўлмайди. Дастлаб, дарёдан олинган сув сунъий ва табиий омборларда тиндирилиб, тозаланиб, зарур баландликка кўтарилади ва юқори босим билан тегишли жойга узатилади.

Шубҳасиз, асрий Устюрт саҳросини ўзлаштириш, унинг беҳисоб бойликларини инсонлар манфаатларига хизмат қилдириш борасида ҳали катта ҳажмдаги ишлар адо этилади. Бу – биз сўз юритаётган бошқарма жамоаси олдига янада масъулиятли вазифалар кўндаланг қўйилади деганидир. Аҳил жамоа аъзолари бундай юмушларни келгусида ҳам аъло даражада адо этишади.

Абдураҳмон ИСКАНДАРОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Қорақалпоғистон Республикаси.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2007 йил 23 октябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 Австралия доллари	1145,48	1 Канада доллари	1312,11	1 ЕВРО	1818,72
1 Англия фунт стерлинги	2609,03	1 Хитой юани	170,28	10 Жанубий Корея вони	13,95
1 Дания кронаси	244,11	1 Малайзия ринггити	379,32	10 Япония иенаси	109,75
1 БАА дирҳами	348,42	1 Польша злотийси	490,30	1 Россия рубли	51,36
1 АҚШ доллари	1279,44	1 СДР	1990,09	1 Украина гривнаси	253,35
1 Миср фунти	231,34	1 Туркия лираси	1061,25		
1 Исландия кронаси	21,27	1 Швейцария франки	1085,84		

* Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

ОБУНА – 2008

"Қишлоқ ҳаёти" ва унинг иловаси "Ҳаёт" газеталарини йил давомида мунтазам ўқиб боришни истайсизми? Мамлакатимизда ва дунёда рўй бераётган воқеалардан, ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг барча жабҳаларидаги ўзгаришлардан хабардор бўлиб, маданий-маърифий мавзулардаги мақолалар, фалсафий фикрлар билан йўғрилган бадиий асарларни мутолаа қилишни хоҳлайсизми? Унда 2008 йил учун газеталаримизга обуна бўлишга шошилинг!

"Ўзбекистон почтаси", "Матбуот тарқатувчи" идоралари ва бошқа ташкилотлар обунани расмийлаштиришмоқда. Таҳририятнинг ўзида ҳамда газетанинг Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлардаги мухбирлари орқали шартнома асосида ҳам обуна бўлиш мумкин. 144-индекс бўйича "Қишлоқ ҳаёти" ва "Ҳаёт" газеталарига бир йўла, 145-индекс бўйича эса "Ҳаёт" газетасининг ўзига обуна расмийлаштирилаяпти.

Соғлом авлод — буюк келажак таянчи

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ташкил этилганига 5 йил бўлди.

Эзгу ғоянинг амалий ифодаси

Мамлакатимизда истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ ёш авлодни ҳар жиҳатдан баркамол инсонлар этиб тарбиялаш Президентимиз Ислом Каримов юритаётган сиёсатнинг устувор йўналишларидан бири сифатида белгиланди. Давлатимиз раҳбарининг 2002 йил 24 октябрда қабул қилинган "Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида"ги Фармони бу борадаги муҳим қадамлардан бири бўлди.

Ўтган вақт мобайнида мазкур фармонга мувофиқ ўсиб келаётган ёш авлоднинг жисмоний ва маънавий саломатлигини мустаҳкамлаш, фарзандларимиз онгига соғлом турмуш тарзига интилиш ва спортга муҳаббат туйғуларини сингдириш юзасидан кенг кўламли ишлар амалга оширилди. Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида замонавий спорт мажмуалари қад ростлади.

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири ўринбосари, Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг ижрочи директори Абдулла ОЧИЛОВ қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Президентимиз Фармонига мувофиқ Болалар спортини ривожантириш жамғармасининг ташкил этилишидан кўзланган асосий мақсад — истиқлолнинг илк йилларидаёқ белгилаб олинган буюк мақсад-муддаоларимизга, қураётган жамиятимизга муносиб, ҳам жисмонан, ҳам маънан соғлом, ҳеч кимдан кам бўлмаган авлодни тарбиялашдир. Мамлакатимизда болалар спортига қаратилаётган эътибор ва ғамхўрлик юртимизнинг порлоқ келажаги йўлида қўйилган мустаҳкам пойдевордир. Президентимиз оммавий спортнинг инсон ва оила ҳаётидаги роли, жисмоний ва маънавий баркамолликнинг асоси эканлиги, ҳаётга катта умид билан кириб келаётган ёшлар учун ўз қобилият ва истеъдодини рўёбга чиқаришда муҳим аҳамият касб этишини доимо таъкидлаб келади. Спорт орқали ёшларимизнинг дунёқараши ўзгаради. Бола спорт машғулотлари билан банд бўлса, оиласига, атрофга бошқача кўз билан қарай бошлайди. Унда меҳр-оқибат, аҳиллик ва масъулият туйғуси кучаяди.

Шу жиҳатдан мамлакатимизда аҳоли, айниқса болалар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш мақсадида жисмоний тарбия ва спортни кенг ривожлантиришга устувор вазифа сифатида қаралмоқда. Вакилларимизнинг турли халқаро беллашувларда, Олимпиада ўйинлари ва жаҳон биринчилиги мусобақаларида юксак натижаларга эришаётгани, мамлакатимиз спорт салоҳиятининг янада ошаётгани, шаҳар ва қишлоқларда замонавий спорт иншоотлари барпо этилаётгани, ёшлар ўртасида хилма-хил мусобақалар ўтказилиши анъанага айланди.

Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш борасида эришилаётган ютуқларда унинг мустаҳкам ҳуқуқий асослари яратилгани муҳим омил бўлмоқда. Президентимизнинг 2002 йилнинг 24 октябрида қабул қилинган "Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида" ва 2004 йил 29 августда қабул қилинган "Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонлари, бир қатор фармойиш ва қарорлари фаолиятимизда муҳим дастуриламал бўлаётир. Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашига Президентимиз раҳбарлик қилаётгани ҳам бу соҳага нечоғли катта эътибор қаратилаётганидан яна бир далолатдир.

Ҳомийлик кенгашининг йиғилишларида бу борада амалга оширилган ишлар сарҳисоб қилиниб, йўл қўйилган камчиликлар, мавжуд муаммоларнинг ечими топилади, келгуси мақсад ва вазифалар белгилаб олинади. Президентимизнинг 2004 йил 29 августдаги фармонига асосан болалар спортини ривожлантириш ва айниқса қишлоқ жойларда ўқувчи-ёшларни жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишга оммавий жалб қилиш умумий ўрта таълим тизимини такомиллаштиришнинг муҳим вазифаси, 2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурининг ажралмас қисми этиб белгиланди.

(Давоми 2-саҳифада)

Ишдаги унум — хирмондаги барака

Музработ туманидаги Қўнғирот фермер хўжаликлари уюшмасида 4060 гектар экин майдони бор. Унинг 1582 гектарида ғалла етиштирилади. Бу йил қўнғиротлик ғаллакорларнинг меҳнати анча баракали бўлди.

Ҳар гектар майдондан 49 центнердан хирмон кўтарилди. Тайёрлов пунктларига шартнома режасидан анча кўп, 4126 тонна сара дон етказиб берилди. Бу улкан муваффақиятни қўлга киритиш йўлида ҳалол меҳнат қилиб, пешона тери тўккан заҳматкаш механизаторлар, сувчилар, ишчилар ҳам бу ютуқдан беҳад хурсанд. Негаки, уларнинг ҳам рўзғорига файз-барака кирди. Омбори донга, дастурхони нонга тўлди. Қарийб 5000 тонна буғдой уларнинг улушига ажратиб берилди.

Жумагул Тўлаганова қўнғиротлик ғаллакор фермерлар орасида ҳар галгидек бу йил ҳам байроқдорликни қўлдан бермади. У деҳқончилик қилган майдонлардан ўриб-янчиб олинган ҳосил ҳар гектарига 64 центнердан тўғри келди. Ғалла тайёрлаш шартнома режаси 137,4 фоизга уддаланди. Боймурод Эрдонов ва Ҳасан Ҳайитов раҳбарлик қилаётган фермер хўжаликларида ҳам ҳар гектар ҳисобига 57-61 центнерлик ҳосил олинди.

Айни пайтда ана шу илғор ғаллакорлар келгуси йил ҳосилига ҳозирданоқ мустаҳкам пойдевор яратиш йўлида катта куч ва ғайрат сарфламоқдалар. Бу ишга ер ресурслари ва давлат кадастри, агрокимё, нефть ва дон маҳсулотлари корхоналари мутахассислари жалб этилган. Ҳар бир иш уларнинг назорати остида амалга оширилмоқда. Чуқур шудгорланган ер кафтдек текисланиб, минерал ва маҳаллий ўғитлар солиниб, унумдорлиги оширилгачгина уруғ қадашга рухсат этиляпти.

Ғаллачиликда бундай усул қўлланилиши ижобий натижа бериши тайин, албатта. Чунки, биринчидан, ишда агротехника талабларига қатъий амал қилинади. Иккинчидан, экин майдонлари тўлиқ гектарларга эга бўлади. Учинчидан, ёнилғи ва мойлаш материаллари, минерал ўғитлар харажати белгиланган даражадан ошмайди.

Ғаллачиликда юқори кўрсаткичларга эришган қўнғиротлик фермерлар "оқ олтин"дан ҳам улкан хирмон яратмоқдалар. Барча куч ва имкониятлар 2494 гектар майдонда етиштирилган мўл пахта ҳосилининг бир мисқолини ҳам нес-нобуд қилмай, йиғиб-териб олишга қаратилган.

Катта карвоннинг бошида Турсун Эшонқулов бормоқда. У ғўза етиштирган майдонларнинг ҳар гектаридан режадаги 29,5 центнер ўрнига 38,4 центнердан хирмон кўтарди.

Рустам Хушбоқов раҳбарлик қилаётган фермер хўжалиги аъзолари ҳам биринчи теримдаёқ 32,5 центнердан "оқ олтин" йиғиштириб олишга муваффақ бўлди.

Қўнғиротлик фермерлар далаларини кезганимизда ишда унум, хирмонда барака кўрдик. Қўнғирот пахта қабул қилиш масканида осмон қадар юксалаётган пахта ғарамлари сони кундан-кунга кўпаймоқда. Бу матонатли кишилар тўккан пешона терининг маҳсули, қилган фидокорона меҳнатнинг натижаси, албатта.

Омон ШУКУРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Сурхондарё вилояти

Мавсум

Таассуф

Ташмачилар

ёки ўсимлик ёғи ва ун маҳсулотларини ноқонуний йўллар билан сотиб юбораётган кимсалар ҳақида

Республикамиз деҳқонларининг астойдил меҳнатлари эвазига пахта ва ғалла хирмонлари йил сайин юксалиб бормоқда. Ҳар иккала жабҳада, айниқса, бу йил эришилган ғалабалар янада улкан бўлди. Эндиликда мамлакатимиз ўзини ғалла билан таъминлабгина қолмай, ҳатто, хорижий мамлакатларга ғалла экспорт қилаётир. Бу республикамизда узоқни кўзлаб олиб борилаётган тўғри ва оқилона сиёсат самарасидир.

Мамлакатимиз Президентининг меҳнат аҳли манфаатини кўзлаб амалга ошираётган ҳар бир саъй-ҳаракати бунинг асосий омили бўлмоқда. Дарҳақиқат, ғалламиз мўл, пахтамиздан исталган миқдорда чигит олинаётир, тегирмонлар, ёғ заводлари узлуксиз ишлаб турибди.

Бу ўринда фақат биргина иш – уни аҳолига ўз вақтида етказиб бериш масаласи қолади.

Қашқадарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси ходимлари вилоятда бу масалани ўрганиб, ўз манфаатини кўзлаб иш кўраётган айрим нопок шахслар қилмиши туфайли жойларда бу борада кўпгина салбий ҳолатлар ҳам рўй бераётганлигини аниқладилар. Биргина сентябрь ойида вилоятда ун ҳамда ўсимлик ёғи маҳсулотларининг мақсадли ишлатилиши юзасидан ўтказилган рейд текширувлари ва мониторинглар натижасида 60 ҳолатда турли кўринишдаги қонунбузарликлар аниқланди.

Ўтказилган текширувлар натижасида 10 ҳолатда расмийлаштирилган ҳужжатларда жиноят аломати бўлганлиги учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига ўтказилиб, 8 та хўжалик субъектига нисбатан жиноят иши қўзғатилди.

Жорий йилнинг 19 сентябрь куни Қарши шаҳар Давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан ўтказилган рейд текширувида, шаҳардаги "Гулнора" савдо дўкони ҳудудида жойлашган омборхонада Эркин Кенжаев фуқаро Х.Алхамовга 160 литр ўсимлик ёғини 240 минг сўмга ҳужжатсиз сотаётганлиги аниқланди. Омборхонада мавжуд сотувда турган Косон МЭЗда ишлаб чиқарилган 1917 дона 1 литр сиғимли қадоқланган ўсимлик ёғи ҳам далилий ашё сифатида олинди.

Шунингдек, Қарши шаҳар Марказий деҳқон бозори ҳудудида Қарши шаҳрида яшовчи фуқаро Т.Тошпўлатов ҳужжатсиз ва рухсатсиз равишда 307 килограмм ёки 368,4 минг сўмлик ўсимлик ёғи савдосини амалга ошираётганда, Касби тумани Муғлон қишлоғида яшовчи фуқаро Хайрулла Мардонов махсус рухсатномасиз 222 литр ёки 410,7 минг сўмлик ёғни сотаётган пайтда рейд аъзолари томонидан қўлга олинди. Амалдаги қонун-қоидаларга риоя этмаган бу фуқароларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, айни вақтда суриштирув ишлари олиб борилаяпти.

Вилоятдаги товар хом ашё биржаси ва "Улгуржисавдоинвест" базалари орқали ун ва ўсимлик ёғи хўжалик субъектларига дислокация бўйича тарқатилаётир. Шундай бўлишига қарамасдан, айрим хўжалик субъектлари раҳбарлари олинган ун ва ўсимлик ёғини белгиланган ҳудуд аҳолисига эмас, балки кўпроқ мўмай даромад топиш илинжида хоҳлаган жойларига олиб бориб, оширилган нархларда сотаётганлиги кўплаб учраб турибди. Айрим хўжалик субъектлари эса ўз молиявий фаолиятларини шакллантира олмаганликлари боис ун ва ўсимлик ёғини ўз вақтида олиб, меъёр асосида аҳолига етказиб бермаётганликлари, тонна-тонна маҳсулотлар ғаразли мақсадларда яшириб қўйилаётганлиги маълум бўлмоқда.

Баъзи хўжалик субъектлари товар хом ашё биржасининг брокерлари билан келишилган ҳолда ун ва ўсимлик ёғи тикетини ютиб олиб, бу маҳсулотларни олис ва чекка қишлоқларга олиб бориб, ортиқча нархда сотаётганликлари ҳам сир эмас. Келинг, бу ҳақдаги айрим далилларга мурожаат этайлик.

Яккабоғ туманидаги "Наргизшоҳ" хусусий савдо дўкони мудири Дилшода Ёқубова ўғли Нажотбек Янгибоев номида бўлган "Нажотбек Каттабой ўғли" ихтиёридаги хусусий савдо дўконлари раҳбарлари ҳамда товар хом ашё биржасининг брокери билан келишиб, 3200 килограмм ёки 3066 минг сўмлик ўсимлик ёғи тикетини ютиб олиб, олинган ўсимлик ёғини тасдиқланган тақсимотга асосан тумандаги Фурқат маҳалласи ҳамда Янгиобод қишлоқ аҳолисига сотмасдан, Сурхондарё вилояти Денов туманидаги номаълум шахсга пуллаб юбориб, савдодан тушган нақд пулни банк муассасасига топширмаган. Туман прокуратураси текширишда расмийлаштирилган ҳужжатлар асосида "Нажотбек Каттабой ўғли" ва "Наргизшоҳ" хусусий савдо дўконларига нисбатан жиноят иши қўзғатиб, тергов ҳаракатларини олиб бормоқда.

Нишон туманидаги Сухроб Раҳимов бошлиқ хусусий фирма дислокация бўйича Навбаҳор қишлоқ фуқаролар йиғини аҳолисига сотиш учун ажратилган 700 килограмм ўсимлик ёғини тагитуги билан йўқ қилган. Тумандаги "Маматов Анварбек Олимназарович" хусусий фирмасида ўтказилган кузатув давомида эса аҳоли эҳтиёжи учун ажратилган ун белгилангандан қиммат нархда сотилганлиги, Нуристон ЖСИЧ қарашли 9-сонли савдо дўкони, "Кабий инвест" МЧЖ, "Абдулатиф ўғли Саидлатиф" хусусий фирмалари август ойи учун ажратилган унни белгиланган ҳудудларга ҳанузгача етказиб бермаганликлари аниқланди.

Яккабоғ тумани прокуратура ходимлари билан ҳамкорликда ўтказилган мониторинг натижасига кўра, "Азизбек", "Дилбарбону", "Қори Саодат бобо", "Тезоб" хусусий савдо дўконларида 1700 килограмм ун ҳамда 536 килограмм ёғ савдога чиқарилмасдан яшириб қўйилганлиги аниқланди.

Якка тартибда фаолият юритаётган тадбиркор Шеробод Рўзиқулов қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш билан шуғулланади. Яккабоғ тумани ҳокимлиги март-август ойларида уни 23 тонна 100 килограмм ун олиш учун дислокацияга киритган. Туман ҳокимлигининг ваколатли ходимлари эса фаолиятини тўхтатган тадбиркорни мунтазам равишда дислокацияга киритиб келганлар. Ҳотамтойликни қаранг-а. Шу туманда якка тартибда фаолият кўрсатган яна бир тадбиркор Шавкат Раҳимов эса бошқача антиқа йўлни танлаган. У қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариб аҳолига сотиш мақсадида туман ҳокимлиги рухсати билан дислокация асосида 12,7 тонна ун олгану, барча маҳсулотни тумандаги "Ширмой нон" хусусий ишлаб чиқариш корхонасига пул ўтказиш йўли билан сотиб юборган. Тадбиркорнинг олғирлиги бу билан кифояланмаган. Аслида унга тадбиркорлик фаолияти бўйича гувоҳнома қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариб сотиш учун эмас, балки шарқ ширинликлари билан чакана савдо қилиш учун берилган. Туман ҳокимлиги ходимлари эса уни мунтазам равишда дислокацияга киритиб келган.

Шаҳрисабз тумани "Тезкор-Плюс" ишлаб чиқариш фирмаси сентябрь ойида ажратилган 20,2 тонна ундан нон ишлаб чиқариш учун фойдаланмай, 4440 минг сўмга сотиб юборган. Ўзбекистон Республикаси бош прокуратураси ҳузуридаги солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти Шаҳрисабз тумани бўлими фирма раҳбарларига нисбатан Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 189-моддаси билан жиноят иши қўзғатди.

Ҳаром йўлларни танлаб – халқ ризқини «туя қилиш» орқали бойишни кўзлаган кимсалар ўз қилмишлари учун жавоб бераяпти.

Курбон ЭГАМБЕРДИЕВ

Қашқадарё вилояти

Соғлом авлод — буюк келажак таянчи

(Боши 1-саҳифада)

Болалар спорти ва жисмоний тарбияни ривожлантириш борасида давлат сиёсатини 2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурини амалга ошириш билан бевосита ўзаро боғлиқликда олиб бориш, болалар спортини аниқ мақсад йўлида ва барқарор тараққий эттиришга кўмаклашиш жамғарманинг асосий вазифаси этиб белгиланди.

Пойдевори мустаҳкам тизим

Мамлакатимизда спортни ривожлантириш, аввало, замонавий спорт иншоотларини қуриш, мавжудларини таъмирлаш, унинг мустаҳкам, замонавий моддий-техник базасини вужудга келтиришдан бошланди. Болалар спортини ривожлантириш бўйича ҳудудий дастурлар доирасида, аввало, спорт иншоотларига эга бўлмаган қишлоқ мактаблари аниқланди. Уларнинг спорт базасини мустаҳкамлаш, бу ишларга ҳомийлар маблағларини кенг жалб этиш, спорт секцияларини малакали кадрлар билан таъминлаш, мактаблар атрофини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш, спорт майдонлари қуриш каби ишларни босқичма-босқич амалга оширишга киришилди.

Бугун мамлакатимизнинг қайси ҳудудига борманг, замонавий спорт иншоотларида шуғулланаётган ёшларни учратасиз. Бевосита рақамларга мурожаат этадиган бўлсак, 2003-2007 йилларда мамлакатимизда 715 спорт мажмуи барпо этилди. Шундан 582 таси қишлоқ жойларда қурилгани эътиборга лойиқдир.

Барпо этилаётган иншоотларни спорт жиҳозлари билан таъминлаш босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Республикамиз бўйича 2003-2006 йилларда янги қурилган спорт мажмуалари, мактаб спорт заллари ва бошқа болалар спорт иншоотлари 7,6 миллиард сўмлик спорт анжомлари билан таъминланди.

Замонавий спорт жиҳозларини хориждан келтириш кўп жиҳатдан ўзини оқламайди. Шу боис зарур спорт инвентарларини юртимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш давр талабига айланди.

2005 йилнинг май ойида "Ўзэкспомарказ"да Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурига биноан умумтаълим мактаблари ҳамда мактаб спорт заллари учун мўлжалланган жиҳозлар ва анжомлар, спорт инвентарлари кўргазмаси бўлиб ўтди. Кўргазма билан танишган Президентимиз бу борада амалга оширилиши лозим бўлган ишлар кўламини белгилаб берди. Хусусан, давлатимиз раҳбари юртимизда тайёрланаётган спорт жиҳозларининг сифат кўрсаткичлари ва хизмат қилиш муддатлари ягона тизим асосида яратилиши лозимлигига алоҳида эътибор қаратди. Бу борада илғор хорижий мамлакатлар тажрибасидан кенг фойдаланган ҳолда сифатли маҳсулотларни ўзимизда тайёрлаш муҳим вазифа эканлигини таъкидлади. Натижада ўтган вақт мобайнида болалар спортига оид 120 хил инвентардан 104 хилини ўзимизда тайёрлаш йўлга қўйилди.

Бугунги кунда Самарқанддаги "Стеклопластик" очиқ турдаги акциядорлик жамиятида қарийб йигирма турдаги енгил атлетика ва гимнастика анжомлари, пойтахтимиздаги "Телеметрик" масъулияти чекланган жамиятида электрон таблолар, Андижондаги "Хўжаобод" корхонасида татами ва теннис инвентарлари, Наманганддаги "Машхим" корхонасида эса тренажёр ва баскетбол анжомлари ишлаб чиқарилмоқда.

Юртимизнинг узоқ ҳудудларида спортни оммавийлаштириш, болаларни, айниқса, қизларни спортга жалб этишга алоҳида эътибор қаратилаётир. Чекка қишлоқларда ҳам спортнинг нафис тури бўлган бадиий гимнастика ва спорт гимнастикаси изчил ривожланмоқда. Бунда Ўзбекистон Бадиий гимнастика федерациясининг ёрдами катта бўлмоқда. Ҳозир жойларда спортнинг мазкур тури билан 7 мингга яқин қиз мунтазам шуғулланмоқда. Бухоронинг Ғиждувон, Ромитан, Пешку, Вобкент, Навоийнинг Томди, Конимех, Сурхондарёнинг Жарқўрғон, Сариосиё туманлари, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида яшовчи қизларимизнинг бадиий гимнастикада эришаётган ютуқлари таҳсинга лойиқ.

Болаларни спортга кенг жалб этишда жамғармамиз томонидан жойларда ўтказилаётган мусобақаларнинг аҳамияти катта бўлмоқда. Ўқувчи-ёшлар иштирокидаги "Алпомиш-Барчиной" меъёрий тест синовлари, "Қувноқ стартлар", "Соғломжон — полвонжон", "Умид ниҳоллари", "Ёзги таътил" каби спорт мусобақалари, жамғарма совринни учун футбол, баскетбол, волейбол, қўл тўпи, спорт ва бадиий гимнастика, акробатика, сузиш, шахмат, шашка, стол тенниси бўйича ўтказилаётган беллашувлар яхши самара бераётир.

Жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланаётган ёшларнинг сони тобора ортмоқда. Масалан, 2004 йилда ўқувчиларнинг 31,5 фоизи спорт билан мунтазам шуғулланган бўлса, ҳозир бу кўрсаткич 39,4 фоизга етди. Ўтган ўқув йилининг учинчи чораги якунига кўра халқаро, республика ва вилоятлар миқёсида ўтказилган олти юзга яқин мусобақада 75 минг нафар ўқувчи қатнашган.

Таълим тизимида жисмоний тарбия дарслари нуфузи оширилиб, соати кўпайтирилди. Илгари жисмоний тарбия дарсларига одатда "катта танаффус" сифатида қаралар эди. Деярли ҳамиша бир хил манзара: болалар саф тортиб стадионга чиқар, бир оз чигалёзди машқларини бажаргач, тап-тақир майдонда чангитиб коптоқ тепар эди. Қишда эса – қорбўрон ўйнарди. Ўз спорт залига эга мактаблар нафақат қишлоқларда, ҳатто шаҳарларда ҳам саноқли эди.

Бугун мактабларда жисмоний тарбия дарслари энг жиддий таълим йўналишлари қаторидан ўрин олди. 1-9-синфлар учун "Жисмоний тарбия" дарслигининг тайёрланиши ва етказиб берилиши мактабларда жисмоний тарбиянинг фақат амалий машғулот эмас, балки илмий-назарий асосларга эга фан сифатида ҳам ўқитилишини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Мактабларда болалар спортини ривожлантиришда мутахассис ўқитувчи-мураббийларнинг алоҳида ўрни бор. Ҳозирги кунда мамлакатимизда фаолият юритаётган 25134 нафар жисмоний тарбия ўқитувчисининг салмоқли қисми олий маълумотлидир.

"Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастури амалда

Жамғармамиз томонидан "Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастурига мувофиқ серфарзанд ва кам таъминланган оилалар фарзандларини рағбатлантириш, ўқувчи-ёшлар манфаатини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. "Меҳрибонлик" уйлари ва ихтисослаштирилган мактаб-интернатларнинг моддий-техник базаси янада мустаҳкамланмоқда, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш, спорт билан шуғулланишини кенг йўлга қўйиш мақсадида турли мусобақалар ташкил этилмоқда. 2006-2007 йилларда ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар фарзандларига 3,8 миллиард сўмлик спорт кийимлари ва анжомлари берилди.

Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда болалар спорти тараққиёти йўлида амалга оширилаётган ишлар жаҳон ҳамжамияти томонидан эътироф этилмоқда. Хусусан, Франциянинг нуфузли "Le petit Journal" журналида чоп этилган мақолада мустақиллик йилларида юртимизда болалар спорти оммавий тус олгани қайд этилар экан, мазкур соҳа ёш авлод тарбиясига қаратилган сиёсатнинг ҳамда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг таркибий қисми сифатида юксак самаралар бераётгани алоҳида таъкидланган.

Юртимизда ёш авлод камолоти йўлида олиб борилаётган бундай хайрли ишлар изчил давом этаверади. Президентимиз таъбири билан айтганда, ўзини миллатнинг, халқимизнинг ҳақиқий фарзанди деб ҳисобловчи ҳар бир фидойи инсон болалар спортини ривожлантириш масаласига бефарқ бўлмаслиги керак. Зеро, ёш авлод тақдири халқимизни улуғлаш, Ўзбекистонимизнинг обрў-эътиборини оширишдек эзгу ниятлар билан яшаётган ҳар бир ватандошимиз учун шон-шараф ишидир.

ЎзА мухбири
Олим ТЎРАҚУЛОВ
ёзиб олди.

МУРУВВАТ ЁРДАМИ ЖЎНАТИЛДИ

Аҳолининг эҳтиёжманд гуруҳларига аниқ мақсадли ёрдам кўрсатиш "Экосан" экология ва саломатлик халқаро ташкилотининг "Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат Дастурини бажариш бўйича асосий вазифаларидан ҳисобланади.

Экология ва саломталик кунлари давомида ушбу фаолият доирасида "Ўзбекистон темир йўллари" давлат акциядорлик компанияси билан ҳамкорликда Хоразм вилоятига 35 миллион сўмлик мурувват юки ортилган навбатдаги саломатлик поезди жўнатилди.

Ушбу юк таркибида кийим-кечак, жумладан спорт костюмлари, пойабзал, ногиронлар аравачалари, жисмоний имконияти чекланган шахслар учун техник мосламалар, санитария ва гигиена воситалари бор.

Жорий йил бошидан буён "Экосан" саломатлик поездлари ва автопоездлари орқали юртимизнинг турли ҳудудларига умумий қиймати 780 миллион сўмликдан ортиқ мурувват ёрдами етказиб берилди.

(ЎзА)

Мирзачўл туманидаги "Ўзбекистон" фермер хўжалиги раҳбари Шодмон Турсунов мулкдор бўлиб, деҳқончиликнинг ҳадисини олганлардан. Ҳар йили тасарруфидаги майдонлардан давлатга дон ва пахта хом ашёси сотиш шартномавий режаларини ортиғи билан уддалаб келмоқда. Даромаднинг бир қисмини янги техникалар сотиб олишга ва фаолиятини ривожлантиришга сарфлаётган бўлса, қолганини ижтимоий масалаларни қарор топтириш мақсадида кам таъминланган ҳамда қарамоғида ҳеч кими йўқ кишиларни моддий қўллашга йўналтирган.

Шунингдек, ҳудуддаги мактаб ва болалар боғчаси ҳам ана шу саховатли фермернинг даромад кўришидан манфаатдор.

Шу кунларда ҳам фермер даласида иш қизғин. Хом ашёнинг бир мисқолини ҳам қолдирмасдан йиғиштириб олиш мулкдорнинг асосий мақсадидир.

СУРАТДА: "Ўзбекистон" фермер хўжалиги раиси Ш.Турсунов.

Бўрибой НОРҚУЛОВ олган сурат.

Жиззах вилояти

Меҳнат муҳожирлари юбораётган пуллар

Қишлоқ хўжалиги тараққиёти Халқаро фонди дунё меҳнат миграциясидан энг кўп даромад кўраётган давлатлар рўйхатини тузиб чиқди. Фонд томонидан эълон қилинган янги рейтингда биринчиликни Ҳиндистон эгаллаган.

Чет элга ишлаш учун чиқиб кетган ҳиндистонликлар 2006 йилда ўз юртига 25 миллиард АҚШ доллари миқдорида сармоя юборган. Оилаларига 24,2 миллиард доллар пул ўтказмаларини амалга оширган мексикаликлар Мексиканинг иккинчи ўринга лойиқ кўрилишига туртки бўлишган. Кейинги ўринлар Хитой (21 миллиард доллар), Филиппин (14,6 миллиард доллар), Россия (13,7 миллиард доллар) томонидан забт этилган. Фонд маълумотича, 2006 йилда дунё бўйлаб 300 миллиард доллар миқдорида меҳнат муҳожирлари томонидан пул айланмалари амалга оширилган. Ушбу сармоя дунё аҳолисининг 10 фоизининг моддий аҳволини яхшилаши мумкин экан.

YETTI IQLIMDAN BIR SHINGIL

Яширин фабрикадаги фожиа

Хитойнинг Фуцзян провинциясидаги оёқ кийим ишлаб чиқарувчи фабрикада юзага келган ёнғин ўнлаб ишчиларни ҳаётдан олиб кетди.

Номаълум сабабларга кўра аланга олган ёнғин 34 нафар ишчи умрига зомин бўлган ва фабрикани буткул вайронага айлантирган. Ўт ўчирувчилар сўзларига кўра, бу қадар талафот келиб чиқмаслиги мумкин эди. Айнан шу фабрика лицензиясиз, ноқонуний фаолият юритиб келган. Фабрикадаги иш жараёнлари ҳуқуқ-тартибот органлари нигоҳига тушмаслиги учун ёпиқ тарзда олиб борилган. Ўт ўчирувчиларнинг бино ичига кириб боришлари учун камида бир соат вақт кетган, деб хабар қилади Синьхуа ахборот агентлиги.

Парламент нега тарқатилди?

Қирғизистон президенти Қурманбек Бакиев парламентни тарқатиб юборди.

Президентнинг бундай қарорга келишига ҳукуматнинг турли "қутб"га бўлиниб қолиши ва республика конституцион суди ҳамда парламент ўртасидаги можаролар сабаб бўлган, дея ёзмоқда маҳаллий матбуот нашрлари. Ушбу органларнинг можароси конституцион суднинг 2006 йил декабрь ойида депутатлар томонидан қабул қилинган конституциянинг 2 та охирги вариантини бекор этишидан сўнг келиб чиққан эди.

Парламентнинг янги сайлови санасини Марказий сайлов комиссияси ҳозирча эълон қилгани йўқ.

Деҳлини қийнаётган муаммо

Деҳли шаҳри мэрининг ўринбосари ёввойи макака маймунлари қурбони бўлди.

Мэр ўринбосари С.С.Баджва икки қаватли уйининг пешайвонидан қулаб тушган. Маълум бўлишича, Баджва уйига кириб олган ёввойи маймунлар тўдаси ҳужумидан қочиб, бу фалокатга йўлиққан. У бошидан олган кучли жароҳат оқибатида шифохонада оламдан ўтган.

Айни дамда шаҳарда макака маймунлари жиддий муаммо бўлиб турибди. Емак истагидаги жониворлар тўдасини Деҳлининг барча жойида — ибодатхона, бозорлар, хонадонлар, ҳатто, ҳукумат биноларида ҳам бемалол юрганини кўриш мумкин. Яқинда мамлакат Олий суди ҳукуматдан бу офатга қарши жиддий кураш олиб боришни талаб этган эди. Бироқ бу борада ҳукумат бирор бир тўхтамга келолмаяпти. Чунки маҳаллий аҳоли маймунларни муқаддас санашади ва уларга зиён етказмайди.

Бир ёнда сел, бир ёнда қаҳратон

Руминияда бу йилги куз фасли ўзининг кутилмаган "туҳфа"лари билан ўтмоқда.

Мамлакат жануби-шарқий ҳудудларида мана икки кундирки, кучли ёмғир ёғмоқда. Кўплаб шаҳарлар, жумладан Бухарестнинг бир неча кўчалари сувга тўлган. Транспорт ҳаракати деярли тўхтаб қолган.

Мамлакат тоғли ҳудудларида ёғаётган қалин қор турли қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Айрим ҳудудларда қор қалинлиги 15-40 сантиметрга етган. Брашов шаҳридаги сайёҳлик марказларида ноқулай об-ҳаво шароити туфайли ўнлаб дам олувчилар ҳудудни тарк этолмаётгани хабар қилинмоқда. Румин метеорологлари яна бир неча кун мамлакатда шундай об-ҳаво кузатилишини айтмоқда.

Жаҳон матбуоти хабарлари асосида Ш.САНАЕВ тайёрлади.

Сурхон сури

Унинг довруғини тиклаш учун ҳаракат қилаётирмиз, дейди илғор чорвадор Бойсоат Бобохонов

Бугунги кунда Сурхондарё вилояти "Қоракўл" ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли хўжаликларда 86546 бош қўй-қўзи, шу жумладан, 35916 бош совлиқ зооветеринария талаблари асосида боқилмоқда. Эрта баҳорда 37343 минг бош қўзи олиниб, уларнинг 85 фоизи ўстиришга қолдирилди.

Истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ мамлакатимизда қоракўлчиликни ривожлантириш, наслчиликни тубдан яхшилашга доир бир қатор қарорлар қабул қилинди. Терининг типлари бўйича давлат стандарти жорий этилди. Соҳанинг яхлит тизими шакллантирилди.

– Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 июндаги "Қоракўлчиликда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш учун давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қароридан кейин вилоят "Қоракўл" ишлаб чиқариш бирлашмаси таркибидаги хўжаликларнинг аксариятида тарози палласи фойда томонга оғди, – дейди Қумқўрғон туманидаги "Сайҳон" наслчилик хўжалиги раҳбари Улуғберди Қўлқораев. – Бу – ширкатимизга ҳам тааллуқли. Айни чоғда яйловларимизда 32 минг 26 бош қўй-қўзи яйратиб боқилмоқда. Уларнинг парвариши билан 120 та чўпон-чўлиқ банд.

Бизда асосан сур, кўк рангли қоракўл қўйлар кўпроқ учрайди. Шу сабаб наслчиликни яхшилаш мақсадида зотли қўчқорлар етиштириб, бошқа хўжаликларга сотаяпмиз. Бундан келган даромадни эса одамларнинг турмушини яхшилашга, боғча, мактаб, шифохона сингари эл корига ярайдиган масканларни таъмирлашга сарфлаяпмиз.

Хўжалик раҳбарининг таъкидлашича, барча қўтон, қўралар таъмирдан чиқарилиб, қишки мавсумга тахт қилиб қўйилибди. Эндиги мақсад изғиринли кунлардан совлиқларни талафотсиз олиб чиқишдир.

* * *

...Қир-адирларга тун пардасини ёпди. Узоқ-узоқлардаги элас-элас милтираган чироқларни айтмаса, чор-атроф зимистонга айланди. Салқин тушди. Эргаш оға Эрмонов қўй-қўзи-

ҚОРАКЎЛЧИЛИК

ларни яйлов томон ҳайдади. Тажрибали чорвадор "Жониворлар тунда озиқлантирилса, яхши семиради", дейди. Дарҳақиқат, жониворлар кундузидагидек кўп йўл босмайди, ортиқча исрофгарчилик бўлмайди.

– Отаримда 400 бошга яқин қўй-қўзи бор, – дейди Шеробод туманидаги "Кўҳитанг" қоракўлчилик хўжалиги бош чўпони Эргаш Эрманов. – Кўкламда ҳар юз бош она совлиқдан 120 та қўзи олдим. Тери ишлаб чиқариш, жун тайёрлаш режаларини ортиғи билан ўринлатдим. Бу йил биз томонларда ўт-ўлан унчалик яхши бўлмади. Ҳайронман, бошқа жойларда ўт тиззага ўрди-ку?! Шундай бўлса ҳам қишловга етадиган миқдорда дағал хашак тайёрладик.

– Ширкатимиз Термиздан 100 чақирим олисда жойлашган. Бу ердаги 12 та қишлоқда 13 минг аҳоли истиқомат қилади. 22 та отардаги 66 нафар чўпон-чўлиқ 16 минг 55 бош қўй-қўзи, 105 бош йилқи парвариши билан машғул, – дея суҳбатга қўшилди шу хўжалик бош чорвашуноси Бахтиёр Ражабов. – Баҳорда 6 минг 347 бош қўзи ўстиришга қолдирилиб, 1195 дона сифатли қоракўл тери ишлаб чиқарилди. Оллаберди Абдуллаев, Эркабой Жумаев сингари чўпонлар кўпчиликка ибрат бўлаяпти.

...Чўпон тонгга яқин сурувни отарга ҳайдади. Ҳаммасини бир-бир кўздан кечириб чиқди-да, кўнгли тўлиб, уйи томон юрди...

* * *

Бирлашмага қарашли қоракўлчилик хўжаликлари ичида Бойсун туманидаги Ҳайитмурод Раҳимов раҳбарлик қилаётган "Сайроб" ширкат хўжалиги иқтисодий ислоҳотлар борасида, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда пешқадамлар сафида тилга олинади.

Айни чоғда хўжаликда 16 минг 332 бош қўй-қўзи, шу жумладан, 9221 бош она совлиқ парваришланмоқда. Бу йил кўкламда 8003 бош қўзи ўстиришга қолдирилди. 1345 дона сифатли тери ишлаб чиқарилди.

– Қоракўл терини экспортга чиқариш учун ўлчами, сифати, нави, ранги бир хил бўлган муайян миқдордаги маҳсулотлар талаб қилинади. Яна уларни ошлаш, бўяш, тайёрлаш керак. Наслчилик ишларини тубдан яхшиламай туриб бунга эришиш мушкул. Ширкатнинг Гулбой Ашуров, Ҳамид Хўжамқулов, Шерқобил Тошпўлатов сингари илғор чўпонлари бу вазифани адо этиш мақсадида қараб туришгани йўқ. Улар доимий изланишда. Ширкат бош чорвашуноси Нурхон Мардонаевнинг таъкидлашича, қоракўл териларни жаҳон бозорига чиқариб, уларни хориж валютасида сотиш мақсадида астойдил тер тўкилаяпти.

Сўнгги йилларда қоракўлчилик хўжаликлари фидойиларининг меҳнат ва яшаш шароитларини яхшилаш бўйича воҳада бир қатор ибратли тадбирлар амалга оширилаётганлигини ҳам таъкидлаб ўтиш жоиз. Бундан ташқари, дағал хашак, омихта ем таъминотида бурилишга эришаётгани ҳам эътиборга молик.

Қумқўрғон туманидаги "Охобчиғай" ширкат хўжалигида Сурхон қоракўлининг шуҳратини тиклаш, уни жаҳон бозорига чиқариш, тармоқни рентабелли соҳага айлантириш мақсадида саъй-ҳаракатлар олиб борилаётир.

Хўжаликда бугун 20 минг бош қўй-қўзи бор. Улар парвариши 26 та отардаги 70 нафар чўпон-чўлиқларга ишониб топширилган. Бойсоат Бобохонов, Чори Жалилов, Абдураим Эшқулов сингари чорвадор ҳамкасбларига ўрнак бўлишмоқда.

– Қиш-қировли кунлар тобора яқин. Ана шуни инобатга олиб, биз ҳозиргача 3400 тонна дағал хашак жамғардик, – дейди чорвачилик билимдони Абдуҳамид Остонақулов. – Мақсадимиз қишловни беталафот, чиқимга йўл қўймасдан ўтказиш.

Улуғбек ЖУМАЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Сурхондарё вилояти

Ҳуқуқшунос минбари

Судда ҳимояни таъминлаш мажбурияти

Ҳуқуқий давлатни шакллантиришнинг муҳим таркибий қисми сифатида мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этиш изчил давом этмоқда ва улар қонунларда ўз аксини топаяпти. Президентимиз олиб бораётган одил сиёсат натижасида инсон омили етакчи ўринга кўтарилди.

Инсон ҳуқуқларига ҳурмат-эҳтиромни умуммиллат даражасида ривожлантиришга қаратилган масалаларни рўёбга чиқаришда адвокатларнинг ҳам ўрни катта. Унинг инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги фаолияти ҳуқуқий масалалар бўйича маслаҳатлар ва тушунтиришлар, қонун ҳужжатлари юзасидан оғзаки ва ёзма тушунтиришлар, маълумотлар бериш, ҳуқуқий мазмундаги аризалар, шикоятлар ва ҳужжатларни тузиш, судда, бошқа давлат органларида, жисмоний ва юридик шахслар олдида вакилликни амалга ошириш, жиноий ишлар бўйича дастлабки терговда ва судда ҳимоячи, жабрланувчи, фуқаровий даъвогар ва фуқаровий жавобгарнинг вакили сифатида иштирок этиш, тадбиркорлик фаолиятига юридик хизмат кўрсатиш каби жараёнларда яққол кўзга ташланади.

Судланувчининг ҳимоя ҳуқуқи билан таъминлашнинг муҳим кафолати – унинг айби қонунда белгиланган тартибда исботланмагунча ва қонуний кучга кирган суд ҳукми билан аниқланмагунча айбдор ҳисобланмаслиги ҳақида Конституцияда белгиланган тамойилга қатъий амал этилишидадир. Судлар суд мажлисида ишни тарафларнинг ўзаро тортишуви тамойили асосида кўрилиши шартлиги ҳақидаги қоидага тўлиқ амал қилинишини таъминлашлари шарт. Ўзаро тортишув тамойили айблов ва ҳимоя функциялари бир-биридан ажратилган ҳолда амалга оширилишини тақозо этади. Судда ишларни юритишда тортишув суд мажлисида прокурор ва ҳимоячининг узлуксиз иштироки таъминланган ҳолдагина рўёбга чиқади. Аммо судланувчи қонунда белгиланган тартибда ҳимоядан воз кечган ҳоллар бундан мустаснодир.

Судда айбланувчининг ҳимоя ҳуқуқи билан таъминлашнинг муҳим жиҳати бу қонун томонидан унга суриштирувчи терговчи ва прокурор ҳамда суд (судья)нинг процессуал ҳаракати ёки қарори устидан белгиланган тартибда шикоят бериш ҳуқуқининг берилишидир.

Айбланувчи ҳимоячини эркин танлаш ҳуқуқига эга. ЎзР ЖПКнинг 49-моддаси иккинчи қисмига асосан гумон қилинувчининг, айбланувчининг яқин қариндошлари ёки қонуний вакиллари ва бошқалар ҳимоячи сифатида қатнашиши мумкин.

Амалдаги қонунчилик дастлабки тергов ва суд жараёнида адвокат томонидан далил тўплаш ва уни тергов (суриштирув)га тақдим қилишга изн беради. Ҳимоя ҳуқуқи жиноят-судлов ишларини юритишнинг барча босқичларида таъминланади. ЎзР ЖПКнинг 53-моддасида ҳимоячининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари белгиланган бўлиб, унда адвокатнинг "далилларни тақдим қилиш; давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан ҳамда жамоат бирлашмаларидан ҳимояни амалга ошириш учун зарур маълумотлар, тавсифномалар ва бошқа ҳужжатлар сўраб олишга" ҳақли эканлиги кўрсатилган.

Суд процессида тарафлар далилларни тақдим этиш, уларни текширишда қатнашиш, илтимос билан мурожаат қилиш, ишнинг тўғри ҳал этилиши, қонуний ва асослантирилган қарор чиқарилиши учун аҳамиятга молик ҳар қандай масала бўйича ўз фикрларини билдиришда тенг ҳуқуқлардан фойдаланадилар.

Тортишув принципи айблов ва ҳимоя функциялари бир-биридан ажратилган ҳолда амалга оширилишини тақозо этади. Бунда суд айблов ёки ҳимоя тарафида турмаслиги ҳамда уларнинг бирон-бир манфаатларини ифода этмаслиги лозим. Суд холислик ва беғаразликни сақлаган ҳолда фақат ишни ҳал этиш функциясини амалга ошириши, яъни тарафларга процессуал ҳуқуқларини амалга ошириш йўли билан ўз нуқтаи назарларини ҳимоя қилишлари учун тенг имконият яратиб бериши керак.

Адвокат ўзининг процессуал ҳуқуқларидан фойдаланган ҳолда айбланувчи (гумон қилинувчи)ни ҳимоя қилиш масаласини қонуний восита ва услублар асосида олиб боради. У айбномани рад қилиш ҳуқуқига эга. Бунда у ўзининг далилларини келтиради, айбноманинг воқеликка тўғри эмаслигини тасдиқлаш мақсадида ёки айбланувчи (гумон қилинувчи)нинг айбини юмшатиш мақсадида унинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади.

Аммо шуни айтиш кераккки, адвокатлик фаолиятида у ўз ҳуқуқларини бажариш чоғида айрим тўсиқларга ҳам дуч келади. Айтайлик, айбланувчи ёки судланувчи қамоқда бўлса, адвокат у билан учрашиши учун, аввало, терговчидан рухсат олиши керак бўлади. Ваҳоланки, Жиноят-процессуал кодексининг 53-моддасига биноан, айбланувчи ёки судланувчи қамоқда бўлса, ҳимоячи у билан холи учрашишга ҳақлидир. Бунда учрашувлар сони ва давом этиш вақти чегараланмаган. Хусусан, бундай ҳолатда адвокатнинг жиноят ишида қатнашиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжати, яъни ордери кифоя бўлиши керак.

Ишда ҳимоячи сифатида иштирок этишга рухсат этилган шахсга суриштирув, дастлабки тергов органи ва суд томонидан қарор (ажрим) шаклида ёзма ҳужжат берилиб, унда ҳимоячининг ЖПК 53-моддасида назарда тутилган ҳуқуқ ва мажбуриятлари тушунтирилади. Бундай қарор (ажрим) суриштирувчи, терговчи, прокурор, суд (судья) томонидан унга адвокатнинг ордери, ҳимоячи сифатида танланган шахснинг қариндошлиги ёки вакиллик ваколатини ҳамда шахсини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилгандан сўнг дарҳол чиқарилиши керак. Қарор (ажрим) нусхаси ҳимоячига берилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2003 йил 19 декабрдаги "Гумон қилинувчи ва айбланувчининг ҳимоя ҳуқуқи билан таъминлашга оид қонунларни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисида"ги қарорнинг 16-қисмида "Ҳимоячи, қонунга кўра (ЖПК 53-моддаси), ўз ҳимояси остидаги шахснинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш учун етарли ҳуқуқлар билан таъминланган бўлиб, унинг ҳуқуқларини жиноят ишини юритишга масъул давлат органлари томонидан бирор-бир тарзда чеклашга йўл қўйилмайди" дейилган. Ҳимоячи ўз ҳимояси остидаги шахс иштирокида ўтказиладиган барча тергов ҳаракатларида қатнашишга ҳақлидир.

Адвокатлик суриштирувини амалга оширишда, жумладан, гувоҳ ва жабрланувчини сўраш жараёнида холисларнинг ҳам иштирок этиши келажакда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора ходимлари томонидан баъзида адвокатга нисбатан қўйиладиган ноўрин таъналарни бартараф этишга ёрдам бериши мумкин.

Мамлакатимизда инсон номини улуғлаш, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоялаш каби анъаналарни, ғояларни, таълимотларни кенг кўламда ривожлантирар эканмиз, бу ўринда, айниқса, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ходимлари, адвокатура зиммасига катта масъулият юклайди.

Карима АБДУРАҲМОНОВА,
Жиноят ишлари бўйича Собир Раҳимов тумани судининг судьяси.

ХАБАР

Жаннатмонанд юртимиз кўркига кўрк қўшаётган бу янги лойиҳалар асосида қурилаётган бозорлардир. Президентимиз шу йилнинг июнь ойида Бухорога ташриф буюрган чоғларида, бундан чорак аср илгари қурилган "Сомоний" деҳқон бозори билан яқиндан танишиб чиқаркан, унинг бугунги кун талабига мос келмаслиги ва эски бозор ўрнида янги замонавий савдо мажмуасини қуриш бўйича ўз фикрларини билдирган эдилар. Шундан сўнг янги савдо мажмуасини қуриш ишлари жадал суръатларда бошлаб юборилди.

Янги бозор қад ростламоқда

Умумий майдони 10,5 гектарга тенг бўлган янги савдо мажмуасида 3 миллиард сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилиши режалаштирилган. 2-сон "Вилоятжамоақурилиш" масъулияти чекланган жамият раиси, бош пудратчи Убайдулло Носировнинг таъкидлашича, қурилиш ишлари бошлангандан буён ўтган салкам икки ой муддатда белгиланган умумий ҳажмдаги ишнинг 70-80 фоизи бажарилган. Шу кунгача қилинган монтаж ишлари тугалланмоқда. Мажмуа ҳудудидаги супермаркет, барча турдаги маҳсулотлар сотиладиган расталарда эса сўнгги пардозлаш ишлари амалга оширилмоқда.

– Савдо мажмуасидаги бунёдкорлик ишлари мамлакатимиз пойтахти ва бошқа йирик шаҳарлардаги бозорларнинг қурилиши ҳамда бу борадаги тажрибаларга асосланиб олиб борилмоқда, – дейди вилоят бош меъмори Маҳмуд Аҳмедов. – Бундан ташқари, мажмуада канализациянинг ишга туширилиши, сув таъминотининг яхшиланиши ҳам сотувчи ва харидорларга катта қулайлик туғдиради.

Бухорода қад ростлаётган ушбу савдо мажмуаси аҳолининг талабларига жавоб бера оладиган бозорлардан бирига айланиши шубҳасиз.

Ҳамроз АЛИ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Бухоро вилояти

Ёнилғи даланинг ўзида

фермерларга яратилган қулайликлардан бири – ёнилғи-мойлаш маҳсулотларини бевосита далага етказиб берилаётганидир.

"Тахиатошнефть" унитар корхонаси шохобчалари орқали бу борада амалга оширилаётган ишлар натижасида тўққиз ойда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 657 тонна дизель ёнилғиси тежалди.

Унитар корхона Қорақалпоғистондаги 2 та шаҳар, 10 та туман қишлоқ ва халқ хўжалиги корхоналарига хизмат кўрсатиб келмоқда. Айни пайтда замонавий, ихчам ва барча қулайликларга эга 76 та шохобчалар орқали 4238 фермер хўжаликларига ёнилғи тарқатилаяпти. Ана шу шохобчаларнинг бештаси бу йил янгидан қурилиб, ишга туширилди.

– Фермер ва ширкат хўжаликларига шартнома асосида 11447 тонна, товар-хом ашё биржаси орқали сотиб олинган тикетлар асосида 1044 тонна дизель ёнилғиси, шу билан бирга 238 тонна мотор мойи, 159 тонна бошқа турдаги мойлар ва 126 тонна автобензин етказиб берилди, – дейди корхона раҳбари Бозорбой Сейтимбетов.

Жараён

Дарҳақиқат, ғалла ва пахта ҳосилини тез фурсатда йиғиштириб олиш ҳамда мавсумда иштирок этган барча техникаларни узлуксиз ёнилғи билан таъминлашда ушбу корхона жамоасининг муносиб ҳиссаси бор. Кузги агротехник тадбирларни бажараётган техника ва механизмлар белгиланган меъёрда ёнилғи-мойлаш материаллари билан ўз вақтида таъминланаяпти.

Корхонанинг "Дўстлик" шохобчасидан С.Калекеев, М.Жуманазаров номидаги шохобчадан К.Калимбетов, "Дарсан"дан С.Жалолов, "Кенгес"дан Т.Турдиев, "Қоракўл"дан Б.Тўқсонбоев, "Ўзбекистон"дан Е.Бегманов, Ажиниёз номли шохобчадан З.Ешмуродов, "Деҳқонобод"дан М.Бауенов, "Бешкўпир"дан Б.Жумабоев, шунингдек, Н.Нуралиева, А.Сарибоев, А.Матмуродов каби ходимлар фермерларга намунали хизмат кўрсатишмоқда. Шунингдек, Тахиатош шаҳридаги, Чимбой ва Қўнғирот туманларидаги филиалларда ҳамда Нукусдаги "Автокемпинг"да ташкил этилган хизмат кўрсатиш турларидан ҳам барча мамнун.

Ҳидоят АҲМЕДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Қорақалпоғистон Республикаси

Бунёдкорлик

Жанубий халқаро ва давлат аҳамиятидаги автомобиль йўлларини сақлашга ихтисослаштирилган таъмирлаш-фойдаланиш корхонаси таркибидаги Косон махсус йўл хўжалик пудрат таъмирлаш-фойдаланиш корхонаси томонидан катта бунёдкорлик ишлари олиб борилмоқда.

Йўл қурган етар муродга

уларнинг саъй-ҳаракати дилларни дилларга, элларни элларга боғламоқда

Йўллар қадимдан ҳар бир мамлакат учун ниҳоятда муҳим аҳамият касб этган. Чунки ўша мамлакат халқининг фаровон турмуш кечириши, тараққиёти кўп жиҳатдан равон ва бехавотир йўлларга боғлиқ бўлган.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда ҳам жаҳон андозаларига жавоб берадиган халқаро магистраллар қурилиб, ишга туширилган. Бу йўлларда бугун дунёнинг кўпчилик мамлакатларидан кўзлаган манзиллари сари сафарга чиққан оғир юкли автомобилларни кўрасиз. Йўлларимизда транзит транспорт воситаларининг кўпайганлиги йўлларга, унинг сифатига бўлган талабни ҳам кучайтирмоқда. Бу иш эса ўз ўрнида йўлсозларга катта масъулият юкламоқда.

Косон махсус йўл хўжалиги пудрат таъмирлаш-фойдаланиш корхонаси Республика Президентининг 511-сонли қарори асосида 2006 йил 14 ноябрда ташкил этилган эди. Ўтган қисқа муддат ичида корхона Ўзбекистон Республикаси Президентининг "2007-2010 йилларда умумий фойдаланиладиган автомобиль йўллари қурилишини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорининг амалий ижросини таъминлаш мақсадида катта ишларни амалга оширишга муваффақ бўлди.

Қашқадарё вилояти бўйича ҳам ушбу қарорга кирган бир қатор объектлар мавжуд эди. Уларни, яъни автомобиль йўлларини қайта қуришда иштирок этиш учун тендер савдолари ўтказилди. Ушбу корхона ҳам тендерда "Ғузор – Чим – Кўкдала" автомобиль йўлининг 58-73 километрларини қайта қуриш ишларини ютиб олди. Тендер баҳоси 2725,5 миллион сўм бўлган ушбу йўл қурилиши бунёдкорлар томонидан белгиланган муддатда тугатилиб, йўл жамғармасига топширилди.

– Вилоятимиз ҳудудидан ўтувчи ушбу халқаро йўл жаҳон андозалари даражасида текис ва равон бўлиши учун ҳамма ишларни лойиҳа талаблари асосида сифатли бажаришга ҳаракат қилдик, – дейди корхона директори М.Инаков.

Йўлсозлик соҳасида вилоятда катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилаётир. Чунончи, жорий йилнинг тўққиз ойи мобайнида 2775,5 миллион сўмлик йўл қуриш, созлаш-таъмирлаш ишлари бажарилди.

Косонлик йўлсозлар жорий йилда "Самарқанд – Қарши" автомобиль йўлининг 62-67 километрларини ҳам сифатли таъмирдан чиқардилар. Ушбу йўл қисми ҳам ўз вақтида тўлиқ фойдаланишга топширилди. Бундай кенг кўламли ишларни ўз вақтида ва сифатли бажариш учун, албатта, корхонанинг моддий-техник базаси ҳам шунга яраша бўлиши керак. Косонлик йўлсозлар ихтиёрида ҳам замонавий техникалар мавжуд. Шунингдек, улар сафида малакали муҳандис ва йўлсозларнинг меҳнат қилаётганлиги иш самарасига ижобий таъсир кўрсатаяпти.

Ҳозир косонлик йўл бунёдкорлари тендер қиймати 3100,5 миллион сўм бўлган "Алмати – Бишкек – Тошкент – Термиз" автомобиль йўлининг маълум қисмида капитал таъмирлаш ишларини олиб боришаётир. Кенг ва сифатли қилиб қурилаётган ушбу йўл декабрь ойида фойдаланишга топширилиши режалаштирилган эди. Йўлсозларнинг тезкор меҳнатлари натижасида йўл октябрь ойидаёқ фойдаланувчиларга топширилиши кутилаётир.

Корхона жамоаси жорий йилнинг тўққиз ойида 6534,9 миллион сўмлик йўл қурилиш, таъмирлаш, маҳсулот етказиб бериш, транспорт хизмати кўрсатиш ва пудрат ишларини амалга оширди. Бажарилган ишлар натижасида 327 миллион сўмлик фойда олинди. Косонлик йўлсозларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли йўллар равон, манзиллар яқин бўлиб бормоқда.

Ҳанифа ШАМШИЕВА

Қашқадарё вилояти

Дарёнинг жароҳати

ҳа, ётиб еганга тоғ ҳам, дарё бағри ҳам чидамайди

Қум ва шағал Наманганда ниҳоятда сероб. Чунки уни узлуксиз таъминлай оладиган Сирдарё бор, истаган киши, истаганча олиши мумкин.

Хом сут эмган бандамизки, ана шундай нотўғри, тажовузкорона ўй билан дарёга чанг солмоқдамиз. Ваҳоланки, нақл бор: ётиб еганга тоғ чидамайди. Ер устидаги чучук сув захираларининг, ер остидаги нефть, газ, кўмир кабиларнинг ҳисоб-китоби чиқиб турган замонда дарёдаги қум билан шағалнинг ҳисоби йўқ эканми?

Сирдарёнинг вилоят ҳудудидан оқиб ўтадиган қисми 150 километрдан ортиқ. Аслида қум-шағал Сирдарёдан эмас, Норин ва Қорадарёнинг қўшиладиган жойигача олинади. Шунинг учун Норин, Уйчи, Наманган туманларида "қўлбола карьерлар" болалаб кетган. Мулкчилик нуқтаи назаридан турли МЧЖ, корхона, ташкилотлар, фирмалар ёки шахслар тасарруфидаги юзлаб юкловчи ва ташувчи техникалар Норин дарёсининг икки соҳилини жароҳатлаб ётибди.

Мўмай даромадни кўзлаган тадбиркор ниқобидаги кимсалар очган "карьерлар" теварагидаги қирғоқ минтақаси, дарахтлар, ўт-ўлан, паррандалар, сувдаги балиқ ва бошқа жониворлар тобора шикаст топиб, ғариблашиб бормоқда. Ўн, йигирма тонналик юк автомобилларининг чанг-тўзони, залворидан дабдала бўлаётган йўллар-чи?

Яқинда мутасадди ташкилотлар томонидан шу масала ўрганиб кўрилди. Шағал, қум олишга ва сотишга ҳеч қандай қонуний рухсати бўлмаган вилоят марказида яшовчи Алишер Абдураҳмонов, жийдакапалик Ҳусанбой Исмоиловнинг иши юзасидан далолатнома тузилди. Улар бир машина шағални 25-30 минг сўмдан пуллаётгани ҳолда ўзлари аъзо бўлган транспорт уюшмасига кунига озгина пул тўлашади, холос. Ёки Норин дарёси бўйида автомобилларга шағал юклаб, ҳар бир "рейс"дан 3500 сўмгача нақдини оладиган "уддабурро" экскаваторчиларнинг ҳам ошиғи олчи.

Ўтган йили вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан қум ва шағал "бизнеси" билан шуғулланувчи Зайниддин Исомиддинов ва Фарҳод Болтаев қилмиши судга оширилди, улар қонуний жазосини олди. Бу йил "Намангансувтранс" ОАЖ бош муҳандиси Одилжон Сонсизов, шу жамоа техник-муҳандиси Акмалхон Раҳимов, мингбулоқлик Раҳмонали Бурхонов ва Абдусаттор Нурматовнинг ишига прокуратура органлари томонидан тегишли қонуний баҳо берилди.

– Умуман, жорий йилда дарёдан "бизнес" ясаётган шахслар томонидан 30 дан ортиқ қонунбузилиши ҳолатлари аниқланди, – дейди вилоят ер захираларини муҳофаза қилиш ва тўғри фойдаланиш инспекцияси бошлиғи Акромжон Саъдуллаев. – Уларга 700 минг сўмдан зиёд жарима солинди. Афсуски, дарёда кенг тарқалган фойдали қазилма бойликларга хўжасизларча муносабатда бўлаётган "тадбиркорлар" орасида турли идораларнинг мансабдор шахслари ҳам бор. Бундайлардан 8 нафарига прокуратура идоралари томонидан тегишли чоралар кўрилди.

Муаммо ва ечим

Шағал-қум масаласидаги кўнгилсизликларга қарши курашилмоқда. Бу ишга вилоят солиқ бошқармаси, табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш идоралари, ҳатто, йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси ходимлари жиддий ёндошмоқдалар.

– Дарёнинг маълум жойларига қум ва шағал катта миқдорда тўпланиб қолади, дарёнинг туби ҳам кўтарилади. Бу оқимга халақит қилиши, ер ости сувлари кўтарилиб кетиши, қирғоқ минтақасига яқин далаларни сув босишига олиб келиши мумкин. Бундай ҳолда тўпланган жинслар олиб ташлангани маъқул. Шунда қўмитамиз экспертиза хулосасига асосан қум-шағални техника ёрдамида ташиб кетилишига рухсат беради. Бу иш дарахтларга, ўсимликларга зиён етказмаслик, шағал билан дамбаларни мустаҳкамлаш каби шартлар асосида амалга оширилиши зарур. Ҳатто, шағални қанча чуқурликкача олиниши ҳам белгилаб берилади.

Жумладан, бешта субъектга кенг тарқалган фойдали қазилмалар эксплуатацияси учун ажратилган карьерлар давлат экологик экспертизасидан ўтказилиб, уларга ҳуқуқий ҳужжат берилди. Лекин бу билан ёки бошқа назорат ташкилотларининг аҳёнда бўладиган рейдлари билан муаммо ҳал бўлиб қолмайди. Негаки, кенг тарқалган фойдали қазилмаларни истеъмол қилиш механизми йўқ. 50 минг сўм жарима билан "бизнесменлар" тийилиб қолмаяпти ҳам.

Давлат тасарруфига олган барча бойликлар дахлсизлиги қатор қонунлар асосида кафолатланган. Лекин гап ана шу ҳуқуқий актларнинг маҳаллий шароитда ва аниқ ҳолатлардаги ижроси устида кетмоқдаки, айни муаммо ҳам ўша ижронинг кўнгилдагидай эмаслигидан туғилгани аён.

Дарёни, ундаги бойликларни, қирғоқ минтақасини, экологияни ҳимоялаш бутун жамият зиммасидаги масъулиятли вазифа. Дейлик, шағални, қумни, борингки, тупроқни ким, қачон, қаердан, қанча миқдорда ва қандай олиши кераклиги масаласида барча назорат органлари ва қишлоқ, маҳалла оқсоқоллари ўз ўринларини топиб олсалар яхши бўларди. Бунинг учун бу борадаги аниқ юмушларни мувофиқлаштирувчи, саноққа кирган ва кирмаган тааллуқли субъектларнинг бошини қовуштирувчи механизм зарурга ўхшайди. Бильакс, Норин дарёсини жароҳатлаш ҳаливери барҳам топиши қийин.

Рустамжон УММАТОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Наманган вилояти

Қарор ва ижро

Сармоялар самараси

сирдарёлик фермер ва тадбиркорлар фаолиятида ўз аксини топмоқда

Сирдарё вилоятида сўнгги йилларда ижтимоий соҳаларда амалга оширилаётган ислоҳотлар билан бир қаторда иқтисодий тармоқлардаги ижобий ўзгаришлар ҳам яққол намоён бўлмоқда. Айниқса, қишлоқ хўжалигида эришилаётган муваффақиятлар ўзига хос аҳамият касб этяпти. Албатта деҳқоннинг пешона тери эвазига етиштирадиган ҳосилини экишдан то йиғиштириб олгунча бўлган даврда унга энг яқин ҳамкорлар қаторига, аввало, тижорат банкларини киритишимиз мумкин.

Бугун вилоятда 9 та тижорат банкининг 32 та филиали ва 85 та минибанки фаолият кўрсатмоқда. Бу ти-

зимда мингдан ортиқ ходимлар мижозларга самарали хизмат қилмоқдалар.

Тижорат банклари томонидан кредит, лизинг ва факторинг хизматларини кўрсатиш ҳисобига юридик ва жисмоний шахсларни молиявий қўллаб-қувватлаш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда.

– Йилдан-йилга кредит олувчилар доирасининг кенгайиб бораётганлигини инобатга олиб, таклиф этилаётган кредит турлари ҳам, улар ҳажми ҳам муттасил кўпайтириб борилмоқда, – дейди Марказий банкнинг вилоят Бош бошқармаси бошлиғи Нурбек Камолов. – Масалан, жами кредит қўйилмалари 2006 йилнинг 1 октябрь ҳолатига вилоятда 80 миллиард сўмга тенг бўлган бўлса, 2007 йилнинг 1 октябрь ҳолатига келиб бу кўрсаткич 1,4 мартага ёки 30 миллиард сўмга ошди ва 110 миллиард сўмни ташкил этди.

Ўтган даврда ажратилган кредитларнинг 73,2 миллиард сўми қишлоқ хўжалигига, 7,7 миллиард сўми саноатга, 2,9 миллиард сўми қурилишга, 3 миллиард сўми савдо ва умумий овқатланишга, 1,7 миллиард сўми маиший ва коммунал хизматга ҳамда 4,5 миллиард сўми бошқа тармоқларга йўналтирилди.

Маблағларнинг асосий қисми – 78,6 фоизини қишлоқ хўжалиги соҳаси ташкил этиб, бу тижорат банкларнинг фермер хўжаликларини ҳар томонлама молиявий қўллаб-қувватлаш бўйича олиб борилаётган ишлари самарасидир.

Хусусан, 2007 йилнинг 9 ойи давомида банклар томонидан фермер хўжаликларига жами 7109 миллион сўм кредит маблағлари берилган бўлиб, шундан қишлоқ хўжалиги техникалари сотиб олиш учун 4893 миллион сўм, эҳтиёт қисмларга 902 миллион сўм, ишлаб чиқаришга 772 миллион сўм, чорвачилик ва паррандачиликни ривожлантиришга 457 миллион сўм ва бошқа мақсадлар учун 85 миллион сўм йўналтирилди.

Биргина қишлоқ хўжалиги техникаси сотиб олиш учун ажратилган кредитлар ҳисобига вилоятга 27 та дон ўриш комбайни, 89 та чопиқ трактори, 11 та ҳайдов трактори келтирилди.

Мисол учун, "Асака" банки имтиёзли кредитлаш жамғармаси ҳисобидан "Тошбой" фермер хўжалигига қишлоқ хўжалиги техникаси сотиб олиш учун 148,9 миллион сўм кредит ажратилди. Ажратилган кредит ҳисобига фермер хўжалиги "Класс Доминатор" русумли комбайн ва "Беларусь 80 Х" русумли тракторини сотиб олди. Натижада, 4 та янги ишчи ўрни яратилиб, улар сони 20 тага етди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 25 майдаги "Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ижросини таъминлаш мақсадида 2007 йилнинг ўтган даврида тижорат банклари томонидан тадбиркор аёлларга жами 1 миллиард 882,3 миллион сўмлик кредитлар ажратилган бўлиб, бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1 миллиард 86 миллион сўмга ошган.

Тижорат банклари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 23 мартдаги "Шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва молларни кўпайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига асосан ажратилган кредитлар миқдори жами 906,6 миллион сўмни ташкил этди. Ушбу қарор асосида тижорат банклари томонидан 7 та фермер хўжаликларига четдан 132 бош наслли чорва моллари олиб келиш учун 140 миллион сўмлик кредитлар берилди.

Маълумки, 2007 йил 18 майда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони қабул қилинган бўлиб, Фармон талабларидан келиб чиққан ҳолда бугунги кунда ёш оилаларга алоҳида имтиёзлар яратилмоқда.

Тижорат банклари томонидан ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш мақсадида ажратилган кредитлар миқдори 2236,8 миллион сўмни ташкил этади. Ажратилган кредитларнинг 968,7 миллион сўми ипотека, 510,6 миллион сўми истеъмол кредити ва 757,6 миллион сўми микрокредитлардир.

2006 йилнинг 21 октябрь – 10 ноябрь кунлари Тошкент шаҳрида ўтказилган қишлоқ хўжалиги учун минитехнологиялар ва ихчам ускуналарнинг "Агро Мини Тех Экспо-2006" халқаро ихтисослаштирилган кўргазма-савдоси доирасида Сирдарё вилоятида фаолият юритаётган 54 та кичик бизнес субъектлари ва фермер хўжаликлари томонидан имзоланган шартномалар бўйича умумий қиймати 1 миллиард 831,8 миллион сўмлик 60 та (27 та минитехнологиялар ва 33 та қишлоқ хўжалиги техникалари бўйича) лойиҳалар 2007 йил давомида амалга оширилиши режалаштирилган эди.

Тижорат банклари томонидан олиб борилган ишлар натижасида шу йилнинг ўтган даврида молиялаштирилиши белгиланган лойиҳаларнинг барчасига кредитлар ажратилди.

Мисол учун, "Асака" банк томонидан "Барат" хусусий ишлаб чиқариш тижорат фирмасига мебель ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун 10 миллион сўм миқдорида кредит берилди. Олинган кредит ҳисобига мебель ишлаб чиқарувчи ускуна харид қилинди. Хусусий фирманинг ишлаб чиқариш ҳажми бир йилда ўртача 43 миллион сўм (150 дона)ни ташкил этади.

Тошкент шаҳрида ўтказилган қишлоқ хўжалиги учун минитехнологиялар ва ихчам ускуналарнинг "Агро Мини Тех Экспо-2007" халқаро ихтисослаштирилган кўргазма – савдоси доирасида – Сирдарё вилоятида фаолият юритаётган 13 та кичик бизнес субъектлари ва фермер хўжаликлари томонидан имзоланган шартномалар бўйича ҳам умумий қиймати 320 миллион сўмлик лойиҳалар учун тижорат банклари томонидан кредитлар ажратилди. Улар орасида "Туркистон-С" қўшма корхонаси ҳам бор. "Пахта Банк" томонидан корхонада макарон ишлаб чи-

қаришни йўлга қўйиш учун 5 миллион сўмлик лойиҳа тўлиқ молияланди. Корхонанинг бир йилда макарон ишлаб чиқариш ҳажми 14 миллион сўмликни ташкил этади. Шунингдек, Сайхунобод туманидаги "Ғалаба" деҳқон фермер хўжаликлари уюшмасидаги "Ином" фермер хўжалиги "МТЗ-80 Х" русумли чопиқ тракторини харид қилди.

Вилоятда иссиқхона ва паррандачиликни ривожлантириш мақсадида тижорат банклари ҳам ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Биргина иссиқхона қурилиши учун тижорат банклари томонидан ўтган давр мобайнида деҳқон хўжаликлари ва оилавий тадбиркорларга 508 миллион сўмлик кредитлар ажратилди. Мисол учун, "Халқ банк"и томонидан "Ёшмон бобо" фермер хўжалигига 1,2 гектар ер майдонда иссиқхона ташкил этиш учун 120 миллион сўм миқдорида кредит ажратилди. Фермер хўжалиги раҳбари Бахтиёр Ёшмонов бир йилда 80 миллион сўмлик маҳсулот етиштиришни режалаштирмоқда. Шунингдек, паррандачиликни ривожлантириш учун кичик бизнес субъектларига 153,3 миллион сўмлик кердитлар берилди.

Мисол учун, «Саноатқурилишбанк» томонидан "Достон Қаҳҳор" фермер хўжалигига паррандачиликни ташкил этиш мақсадида 15 миллион сўм миқдорида кредит ажратилган. Фермер хўжалиги раҳбари Абдужаббор Қодиров аҳоли эҳтиёжи учун бир йилда 50 минг дона тухум ҳамда 1,5 тонна парранда гўшти етиштиришни ўз олдига эзгу мақсад қилиб қўйган.

Кредит — тараққиётга қанот

«Асака» банкининг Сирдарё филиали ўзининг сифатли хизмати ва иқтисодий барқарорлиги билан вилоятдаги молиявий муассасалар ичида анча юқори нуфузга эга. Бугунги кунда мазкур банк мижозлари орасида нафақат мамлакатимизда, балки хорижда ҳам таниқли бўлган корхоналар бор. Гулистондаги "Сарбонтекс" Ўзбекистон–Россия қўшма корхонаси шу-

лар жумласидандир. Ушбу жамоа банкнинг иқтисодий қўллаб-қувватлаши туфайли юқори самарадорлик билан фаолият юритмоқда. Бу ерда аҳоли саломатлиги йўлида энг зарур ашё саналган тиббий бинт ва жарроҳликда қўлланиладиган дока дастмоллардан иборат 19 турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

Корхонада 425 нафар ишчи меҳнат қилади, уларнинг ўртача маошлари 100-150 минг сўмни ташкил этмоқда. Ўтган даврда мазкур қўшма корхона халқаро сифат 120:9001 тармоғига тегишли ва СЕ хавфсизлик сертификатларини қўлга киритишга муваффақ бўлди. Бундай юқори кўрсаткич жамоага ишлаб чиқарилаётган ўз маҳсулотларини исталган хорижий давлатларга сотиш ҳуқуқини беради. Бинобарин, "Сарбонтекс" айни вақтда "Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган" ёрлиғи остида маҳсулотларни ўнлаб давлатларга экспорт қилмоқда.

Бу эса корхонанинг мамлакатимиз валюта захирасини мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшаётганлигини англатади.

– Эришаётган барча муваффақиятларимизда «Асака» банкининг хизмати салмоқли бўлмоқда, – дейди қўшма корхона раҳбарининг иқтисодий ишлар бўйича ўринбосари Инна Хафиятулова.

– Биз банк кредитидан самарали фойдаланиб, маҳсулот турларини кўпайтиришга ҳаракат қилаяпмиз. Яқинда автомобиллар учун янги дори қутилари ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик ва қисқа фурсатда шундай аптечкалардан 30 минг донасини тайёрлашга эришдик. Янги қуритиш цехи ҳам фойдаланишга топширилди. Фаолиятимизни иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватланаётгани учун банкдан миннатдормиз.

Ушбу эътироф, албатта, ҳар қандай кишини қувонтиради. Чунки мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган молиявий муассасаларга бугун хорижий ишбилармонлар томонидан ҳам юқори баҳо берилмоқда экан, демак хизмат уларни қаноатлантиряпти. Бу эса банкларимизни, хусусан «Асака» банкини жаҳон андозалари талаби асосида иш юритишга интилаётганлигини англатади. Шу ўринда ўз ўзидан ҳақли бир савол ҳам туғилади. Хизмат кўрсатишдаги бу юқори сифат фақат хорижий мижозларгами ёки маҳаллий ҳамкорларга ҳам бирдек тааллуқлими?

– Биз қандай субъект бўлишидан қатъи назар ҳаммага бир хил кўз билан қараймиз, – дейди вилоят филиали бошқарувчиси У.Одилов. – Чунки бирор бир юмуш билан банкка келадиган одам аввало мижоз ҳисобланади. Мижоз манфаати эса ҳамиша устувор туради.

Ҳақ гап. Ушбу сўзнинг исботи молиявий муассаса фаолияти таҳлилида очиқ-ойдин кўзга ташланади. Филиал томонидан хўжалик, корхона ва ташкилотларнинг ўзаро ҳисоб-китобини тезлаштириш, дебиторлик ва кредиторлик қарзларини камайтириш, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, мижозларнинг молиявий аҳволини барқарорлаштириш борасида бир қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Бу ҳақда фикр юритар эканмиз, гап яна айланиб кредит масаласига келиб тўхтайди. Филиал бўйича жорий йилнинг 1 октябрь ҳолатига кредит қўйилмалари қиймати 17 866 750,0 минг сўмни ташкил этади. Уларнинг ҳар бир тури бўйича алоҳида тўхталиш мумкин. Аммо биз баъзиларнинг таҳлили билан кифояланамиз. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 18 майдаги Фармони бўйича ўтган даврда ёш оилаларни иқтисодий қўллаб-қувватлашга 372 миллион 264 минг сўм миқдорда имтиёзли кредитлар ажратилди.

Бундай имкониятдан оқилона фойдаланганлар орасида Гулистон шаҳрида яшовчи Фаррух Жўраев ҳамда мирзаободлик Шерзод Қорабоев сингари ёш оила соҳиблари бор. Филиал бошқаруви хусусий тадбиркор ҳамда фермер мижозларини ҳам ўз кредитлари билан хушнуд этмоқда. Масалан, Гулистон туманидаги якка тадбиркор "Уч қаҳрамон" фермер хўжаликлари уюшмаси ҳудудида яшовчи Абдулла Эрматов ўз хонадонида банкнинг 5 миллион сўм маблағи эвазига паррандачилик билан шуғулланмоқда. У шу йилнинг ўзида 200 минг дона тухум ҳамда 200 килограмм парранда гўшти етиштиришни режалаштирган. Ёки "Тошбой" фермер хўжалигини олиб кўрайлик. Унга банк кредити ҳисобига "Доминатор" русумли ғалла ўриш комбайни ва "Беларусь-80 Х" русумли агрегати олиб берилган эди. Фермер ушбу техникалар туфайли ғалла ва пахтадан юқори ҳосил олиб, шартнома режаларини зиёди билан уддалади. Йил якунига кўра 53 миллион 615 минг сўм соф фойда олиш кутилмоқда.

Бундай мисолларни банк ҳаётидан жуда кўплаб келтириш мумкин. Энг муҳими «Асака» банки ўз хизмат кўламини кенгайтириб, мижозлар эътиборини қозонмоқда. Вилоят иқтисодиётини ривожлантиришга баракали ҳисса қўшмоқда.

Тадбиркорлар мададкори

Вилоят марказидан Гулистон туманига элтадиган асфальт йўлдан салгина юриб, чап томонга бурилсангиз, узоқдан ўнлаб иссиқхоналар кўзга ташланади. Ташқарида ҳозир ҳаво андак салқин. Айниқса, тунлари ва эрталабки совуқ этни жунжиктиради. Аммо усти ёпиқ бу далаларнинг ичига кириб, танангиз яйрайди. Гўё баҳор ҳавосини туясиз.

Яқиндагина ўтказилганига қарамай, илиқ ҳароратда барқ

уриб ривожланаётган помидор кўчатлари аллақачонлар гуллай бошлаган. Улар шунчалик гўзалки, атрофга боқиб, кўзингиз қувнайди. Ишлаётган йигит-қизларнинг кайфиятларида ҳам кўтаринкилик устувор. Ҳар бир ниҳол билан тиллашгандай, экинларга меҳр беришяпти. Кузатиб туриб, дилингиздан ширин ўйлар кечади. Заминимиз қанчалик саховатли. Лозим бўлган шароитни ярата олсангиз, йил — ўн икки ой ҳосил олаверасиз. Фақат бунга иштиёқ, меҳнат, меҳр керак, холос.

Иссиқхоналарда кўзга кўриниб турган жараён бунинг исботи. Буни заминга қайтиш, дейдилар. Негаки, бир вақтлар ҳам ушбу жойларнинг бир қисми айнан мана шундай кўркам иссиқхоналарнинг ўрни эди. Кейинчалик улар эгасизлик ва қаровсизлик оқибатида барбод бўлганди. Ўрнида ҳеч нарса қолмай, тақир майдонга айланганди ҳисоб.

Хусусий тадбиркор Карим Маматқулов ушбу майдонни ким ошди савдосида сотиб олди. Ташқи Иқтисодий фаолият Миллий банкининг Сирдарё вилояти бўлими унинг кредит сўраб берган аризасини атрофлича ўрганиб, бизнес-режалари билан танишиб чиққач, мурожаатини қаноатлантирди. Тадбиркорга 105 миллион сўм имтиёзли кредит ажратиб берилди. Бундан руҳланган Карим Маматқулов ака-укаларини ёнига олиб, ғайрат билан ишга киришди.

Банк сармояси узоқ йиллар нафсиз ётган каттагина майдонни гулзорга айлантирди. Бу ерларга янгидан ҳаёт қайтди. Ушбу ишлар, аввало, Президентимиз, ҳукуматимиз, вилоят ва туман ҳокимлигининг тадбиркорларни қўллаб-

қувватлаш, уларга ҳар томонлама қулай шарт-шароит яратиб бераётгани натижасидир. Банк сармояси эса тадбиркорга мадад, эртанги муваффақиятларига комил ишонч уйғотмоқда. Сабаби, бугун умид билан қадалган бу минглаб туп ниҳоллар эртага тонналаб ҳосил беради. Тадбиркорни, унинг маҳалласини, туманни бойитади. Шуни айтадиларда, қарз узилар, мулк ёнга қолар, деб.

Бу Миллий банкнинг ҳукумат топшириғига кўра иссиқхоналар бўйича амалга ошираётган кенг кўламли лойиҳасидан битта мисол, холос. Аслида, бундай хайрли тадбирлар вилоят бўйича кенг қулоч ёймоқда. Ушбу йўналишда истиқболда 11 та иссиқхоналар ташкил этиш учун 1217 миллион сўм миқдорида маблағ сарфланиши белгиланган бўлиб, унинг 324 миллион сўми мижозларнинг ўз сармоялари, 893 миллион сўми эса банк кредити ҳисобига тўғри келади. Ҳозиргача 4 та лойиҳа бўйича жами 338 миллион сўм кредит линияси очилиб, улар тўлиқ молиялаштирилиб борилди. Яна 1 та лойиҳа бўйича Янгиер шаҳар ҳокимлигида ер ажратиш масаласи кўрилмоқда. Бундан ташқари, банк кредити ҳисобидан 3 та иссиқхонада қурилиш ишлари ниҳоясига етказилди. Бу саъй-ҳаракатлар ҳадемай вилоят аҳолисини қиш фаслида ҳам нисбатан анча арзон нархларда сархил резаворлар, кўкатлар, помидор ва бодринг маҳсулотлари билан таъминлаш имконини беради.

Бўлимда жорий йилнинг 1 октябрь ҳолатига жами 7056,7 миллион сўм кредит қўйилмаси мавжуд. Бу рақам йил бошига таққосланганда 5271,7 миллион сўмга ортганлигини кўрсатади. Миллий банкда аҳолининг бўш маблағларини омонатларга жалб этиш ҳамда нақд пулсиз ҳисоб-китоб тизимини кенгайтириш бўйича ушбу молия муассасасида катта тажриба тўпланган. Масалан, жорий йилнинг январь-сентябрь ойлари оралиғида банк омонатларига аҳолидан 3729,3 миллион сўм маблағ жалб қилинган. Бу кўрсаткич бўйича ўрнатилган режа 137,8 фоизга бажарилган.

Бугунги кунда банк томонидан муомалага чиқарилган пластик карточкалари сони ҳам ортиб бормоқда. Шу мақсадда 82 та лойиҳалар ишлаб чиқилган. Пластик карточкалардаги маблағлар қолдиғи 1 октябрь ҳолатига 266,6 миллион сўмни ташкил этди. Жойларда банкнинг 72 та терминаллари мижозларга беминнат хизмат кўрсатмоқда.

Мижозлар эътирофи — ҳақиқий баҳо

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва молларини кўпайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори матбуотда эълон қилингач, кўпчилик бу ҳужжат билан яқиндан танишиб, уни "тарихий қарор" деб баҳолаганди.

Ҳақиқатан ҳам ушбу эътироф бежиз эмасди. Чунки қарорда чорвачиликни ривожлантириш бўйича фермерлар учун ҳам, шахсий хонадон эгалари учун ҳам катта имкониятларга йўл очилган бўлиб, уларни қўллаб-қувватлаш учун бир қатор хизмат кўрсатувчи ва таъминловчи корхоналар зиммасига алоҳида масъулиятлар юклатилганди. Ҳужжатнинг яна бир аҳамиятли жиҳати – тижорат банклари томонидан кам таъминланган оилаларга қорамол сотиб олиш учун имтиёзли фоизларда кредит маблағларини бериш эди. Қарор чиққандан буён бир ярим йилдан зиёдроқ вақт ўтди. Ўтган даврда ушбу ҳужжат асосида жуда катта ишлар амалга оширилди. Ҳар бир вилоятда юзлаб хонадон эгалари шахсий қорамол олиб, аллақачонлар уларнинг даромадидан баҳраманд бўлмоқдалар. Сирдарё вилоятида ҳам бу борадаги ишлар ҳар жиҳатдан таҳсинга сазовор.

Жорий йилнинг биргина ўтган тўққиз ойи мобайнида тижорат банклари айни мана шу қарор асосида режадаги 640,6 ўрнига 906,6 миллион сўм кредит бердилар. Биз мана шундай имкониятдан фойдаланаётган Мирзаобод туманидаги Тошкент маҳалласида яшовчи кам таъминланган оила Зулфия Раҳимова хонадонида бўлдик.

— Беш нафар фарзандим билан сўнгги вақтларда иқтисодий жиҳатдан бирмунча қийналиб қолган эдим, — дейди уй бекаси. — Қорамол боқишга етарлича шароитим бўлишига қарамай, уларни сотиб олишга маблағим йўқ эди. – Менга Президентимизнинг 308-сонли қарори асосида маҳалла фуқаролар йиғини тавсияси билан банкка мурожаат қилиш ҳақида маслаҳат беришди. Ариза ёзиб, "Халқ банки"нинг Мирзаобод тумани бўлимига бордим. Тўпланган ҳужжатлар билан танишиб чиқишгач, бир ҳафта ичида қўлимга 993 минг сўм нақд пул беришди. Эртасигаёқ бозорга чиқиб икки бош бўғоз қорамол сотиб олдим. Ҳозир молларнинг сони 4 бошга етган. Банк кредити билан рўзғоримга қут-барака кирди, ҳар куни дастурхонимизда сут, қатиқ, сариёғ. Эҳтиёжимиздан ортганини бозорга чиқариб сотаяпман. Мен каби ночор оилаларни астойдил қўллаб-қувватлаётган Президентимиздан, "Халқ банки"дан беҳад миннатдорман.

"Халқ банки"нинг вилоят филиали жорий йилнинг шу даврига қадар ушбу қарор асосида Бандлик маблағлари ҳисобидан 99 нафар оилага 103,7 миллион сўм, ўз маблағлари ҳисобидан эса 95 нафар оилага 95,6 миллион сўм имтиёзли кредитлар берди. Кўплаб фермерлар ҳам четдан наслли қорамол олиб келиш учун банк кредитларидан фойдаланмоқдалар. Филиал айниқса ёш оилаларни моддий қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор бермоқда. Шу мақсадда ўтган даврда 162 нафар ёш оилалар 465 миллион сўмлик, жумладан 289 миллион сўмлик ипотека, 54 миллион сўмлик истеъмол ҳамда 122 миллион сўмлик микрокредитлар билан таъминландилар.

Бугунги кунда вилоят "Халқ банки" тизимида 10 та туман ва шаҳар филиаллари мавжуд бўлиб, уларда 434 нафар ходимлар 54 та шохобча, 9 та минибанк ва 8 та махсус кассалар орқали аҳолига молиявий хизмат кўрсатмоқдалар. Барча банк филиалларида тўловларни ўз вақтида тарқатиш ҳамда коммунал тўловларни йиғишда қулай имкониятлар яратиш билан бирга ички инкассация хизматлари ҳам йўлга қўйилган. Шу мақсадда 28 та сайёр кассалар ташкил этилган. Яқиндан бошлаб коммунал тўловлар бўйича қарздорликларни бартараф этиш ва уларни йиғишни тезлаштириш учун жойларда агент тизими ҳам қўлланила бошланди. Бундай хайрли саъй-ҳаракатлар туфайли ҳамма жойда бўлгани каби Сирдарёда ҳам "Халқ банки"нинг нуфузи кундан-кун ортиб бормоқда.

Аграр тармоқ таянчи

Бугун сирдарёлик фермерлар эришаётган ютуқларда уларнинг кўп қисми мижоз бўлган "Пахта Банк"нинг алоҳида ҳиссаси бор. Ғаллачилик ва пахтачилик соҳасида қўлга киритилаётган муваффақиятларнинг асосий омили техника билан боғлиқ. Авваллари аграр тармоқда айнан мана шу муаммо мавжуд эди. Агрегатларнинг етишмаслиги, мавжудларининг яроқсизлиги Мирзачўлнинг оғир шароитида барча ишларни орқага тортарди. Сўнгги йилларда тижорат банкларининг иқтисодий кўмаги билан турли йўналишлар бўйича вилоятга катта миқдорда янги техникалар олиб келинди. Бу борада деҳқонларнинг яқин ҳамкори бўлган "Пахта Банк" пешқадамлик қилмоқда. Агар ушбу масалани рақамлар асосида таҳлил қиладиган бўлсак, вилоятга келтирилаётган ҳар 3 та янги техниканинг 2 таси мазкур молиявий муассасанинг иқтисодий кўмаги билан амалга ошаяпти.

– Уч йил оралиғида "Пахта Банк"нинг кредитлари ҳисобига 4 та тележка ва 1 та "Беларусь" русумли агрегат сотиб олдим, – дейди Сайхунобод туманидаги "Ғалаба" фермер хўжаликлари уюшмаси ҳудудида фаолият юритаётган "Ином" фермер хўжалиги раҳбари Жамол Нуриддинов. – Бу йил ҳам Тошкентда ўтказилган "Ўзэкспомарказ" савдо павильонида қатнашиб, 1 та МТЗ-80 русумли трактор олишга шартнома тузиб келган эдим, "Пахта Банк" агрегат учун тўлиқ пул ўтказиб берди.

Бу биттагина фермернинг эътирофи. Вилоят туманларини айлансангиз яна юзлаб янги техника соҳибларига дуч келасиз ва улар ҳам ҳеч иккиланмай ушбу молиявий муассаса хизматларидан миннатдор эканликларини яширмайдилар. Шу йилнинг ўзида банкнинг вилоят бошқармаси фақат техника ва эҳтиёт қисмлар учун 1357,2 миллион сўм миқдорида кредитлар ажратди. Мазкур маблағнинг 54 фоизи "Клаас" ғалла ўриш комбайнларини харид қилиш учун, 23 фоизи МТЗ-80, 13 фоизи ТТЗ-80 ва 10 фоизи ҳар хил турдаги агрегатларнинг эҳтиёт қисмлари хариди учун сарфланди. Мана шу рақамнинг ўзиёқ вилоятга қанчалик катта миқдорда техника турларининг олиб келинганлигини кўрсатиб турибди. Айни вақтда мазкур агрегатларга намунали техник хизмат кўрсатишни таъминлаш мақсадида МТП ташкилотлари ва сервис корхоналарига ҳам 65 миллион сўм миқдорида кредит ажратиб берилди. Фермерлар янги техникалар шарофати билан эндиликда ўзлари эгалик қилаётган ерларга сифатли ишлов бериб, ҳосилдорликни оширмоқдалар. Ғалла ва пахтадан юқори даромад олмоқдалар.

Кези келганда, ўз юмушларидан ортиб, бошқа шерикларига ҳам шартнома асосида хизмат кўрсатишни йўлга қўймоқдалар. Бу ҳақда кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, "Пахта Банк"нинг Сайхунобод филиали томонидан "Зафар" фермер хўжалиги раҳбари Муҳиддин Умрзоқовга "Клаас" ғалла ўриш комбайни олиб берилган эди. Фермер бу йил агрегат кучидан оқилона фойдаланиб, ўз ғалласини саранжомлаб олгач, тумандаги 32 та фермер хўжалигига шартнома асосида хизмат кўрсатиб, уларнинг 317,6 гектар майдондаги ғалласини ҳам ўриб берди. Бунинг натижасида 18 миллион сўмдан зиёд маблағ ишлаб топилди.

Бундай ибратли мисолларни янги техника олган кўплаб фермерлар фаолиятида учратиш мумкин. Ушбу хайрли ишларни келгуси йилда ҳам давом эттириб, вилоятга қўшимча 20 та ғалла ўриш ва 100 та ҳайдов тракторларини олиб келиш устида ҳозирданоқ қизғин иш олиб борилмоқда. Шубҳасиз, юқоридаги техникаларнинг энг кўп қисми яна "Пахта Банк"нинг кредитлари ҳиссасига тўғри келади. Вилоят бошқармаси фақат фермерларни иқтисодий қўллаб-қувватлаш билан кифояланиб қолмасдан, бошқа йўналишлар бўйича иш юритаётган ўз мижозлари истагини ҳам қондиришга ҳаракат қилмоқда. Улар орасида саноат, қурилиш, савдо, маиший хизмат, чорвачилик ва касаначилик билан шуғулланаётган тадбиркорлар бор. Банкнинг истиқболдаги режалари эса янада хайрлидир.

* * *

Марказий банкнинг вилоят Бош бошқармаси ҳамда тижорат банклари томонидан амалга оширилаётган ишлар таҳлили билан боғлиқ ушбу саҳифа мақолаларига нуқта қўяр эканмиз, шу нарсани алоҳида таъкидламоқ лозимки, мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг айни пахта йиғим-терими қизғин паллага кирган чоғдаги Сирдарёга ташрифи воҳа аҳлини беҳад руҳлантириб юборди. Бугун ўтиб бораётган йилни барча жабҳаларда ёруғ юз ва шукроналик билан якунлаётган меҳнаткашлар кўтаринки кайфият билан ҳозирданоқ бўлғуси ҳосил пойдеворини қўйишга астойдил киришганлар. Вилоятда кузги-қишки тадбирлар бир маромда бормоқда. Молиявий муассасалар ҳамма жабҳада моддий бойлик яратаётган азамат сирдарёликларга камарбаста бўлиб турибди.

Иброҳим ТОШЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Сирдарё вилояти

Савол беринг жавоб берамиз

?

Лизингга трактор сотиб олмоқчи эдим. Лекин лизинг шартномаси ҳақида менда ҳеч қандай тушунча йўқ. Шу ҳақда маълумот берсангиз?

Қ.Олимов.
Оққўрғон тумани.

Лизинг шартномаси

Лизинг шартномаси бўйича лизинг берувчи (ижарага берувчи) бир тараф лизинг олувчи (ижарага олувчи) иккинчи тарафнинг топшириғига биноан сотувчи учинчи тараф билан ундан лизинг олувчи учун мол-мулк сотиб олиш ҳақида келишиш мажбуриятини олади. Лизинг олувчи эса бунинг учун лизинг берувчига лизинг тўловларини тўлаш мажбуриятини олади.

Истеъмол қилинмайдиган, тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланиладиган ҳар қандай ашёлар лизинг объекти бўлиши мумкин. Ер участкалари ва бошқа табиат объектлари бундан мустасно.

Келажакда лизинг олувчига лизинг бўйича топшириш мақсадида мол-мулкни ўзига мулк қилиб олувчи шахс лизинг берувчи деб тан олинади.

Эгалик қилиш ва фойдаланиш учун лизинг объектини оладиган шахс лизинг олувчи деб ҳисобланади.

Лизинг берувчи мол-мулкни бўлажак фойдаланувчидан сотиб олган тақдирда ёхуд лизинг берувчи келажакда мол-мулкни сотувчига лизинг бўйича топшириш учун ундан шу мол-мулкни сотиб олиш мақсадида уни маблағ билан таъминлаган тақдирда бир ўзи ҳам лизинг олувчи, ҳам сотувчи бўлишига йўл қўйилади.

Лизинг тўлови лизинг берувчининг лизинг объектини сотиб олиш учун қилган харажатларининг ҳаммаси ёки кўп қисми, шунингдек лизинг объектини етказиб бериш ва белгиланган мақсадда фойдаланиш учун уни ярокли ҳолга келтириш билан боғлиқ бошқа харажатлари лизинг олувчи томонидан қопланилиши ҳамда лизинг берувчининг даромадидан иборат бўлади.

Лизинг берувчи лизинг объектини лизинг олувчига шартнома шартларига жавоб берадиган ҳолатда ва унда келишилган муддатда топшириши шарт.

Агар лизинг берувчининг айби, ҳаракатлари ёки йўл қўйган камчиликлари туфайли мол-мулк етказиб берилмаган, муддати кечиктирилган ёки тегишли даражада сифатли бўлмаган мол-мулк олиб келинган бўлса, бунинг учун у лизинг олувчи олдида жавобгардир.

Лизинг шартномаси бекор қилинганида лизинг олувчи мол-мулкни лизинг берувчидан олган ҳолатида унинг нормал эскиришини ва тарафларнинг келишувида шартлашилган ўзгаришларни ҳисобга олиб, қайтариб беришга мажбур.

Лизинг олувчи лизинг тўловларини тўлаш мажбуриятларини бажармаган тақдирда, лизинг берувчи тегишли тўловларни фоизи билан олиши мумкин. Лизинг олувчи ўз мажбуриятларини жиддий равишда бузган тақдирда, агар лизинг шартномасида бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, лизинг берувчи бўлажак лизинг тўловларини тезлаштиришни ёки лизинг объектини қайтариб олган ва зарарни ундирган ҳолда шартномани бекор қилишни талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Лизинг бўйича топширилган мол-мулкка бўлган мулк ҳуқуқи лизинг берувчидан бошқа шахсга ўтганида лизинг шартномаси янги мулкдор учун ўз кучини сақлаб қолади.

Элеонора ЗАБИРОВА,
ҳуқуқшунос

Қамашилик фермерлар

Ибрат

Олтинтепанинг олтинга тенг хирмонлари

Исломия Абдуллаева ўз кучини қишлоқ хўжалигида синаб кўришга аҳд қилганлардан. Шу мақсадда "Олтин тепа Исломия" фермер хўжалигини тузди. Лойқасой қишлоғидан 380 гектар ер олиб, 70 гектар майдонда пахта, 70 гектар ерда дончилик билан шуғулланди. 50 гектар ер эса яйловлардан иборат бўлиб, 130 гектар лалми ерлар ҳам унинг ихтиёрида.

2003 йили иш бошлаганда шўрланган, юлғунлар билан қопланган майдонни экин-тикин қилиш ҳолатига келтиришнинг ўзи бўлмади.

– Дастлаб иш бошлаганимизда осон кечмаган, – деб эслайди Исломия опа. – Шўролар замони бизни бир-биримизга занжирдек боғлаб ташлаган экан. Қўл-оёғимиз боғлаб қўйилганлигини ҳар қадамда сездим. Раҳмат мустақилликка, унинг ижодкори муҳтарам Президентимизга. Ерли бўлдик.

Жорий йилда 90 гектар майдонда дончилик билан шуғулланиб, шартнома бўйича 155 тонна буғдой топширдик. 100 тонна дон эса ўзимизда қолди. Бу йил пахтамиз ҳосили ҳам чакки эмас. 70 гектар майдондан шартномадаги 162 тонна ўрнига 240 тоннадан ортиқ пахта топширдик. Ҳали далаларда ҳосил бор. 15-20 тонна ҳосил бемалол чиқади.

Ҳа, фермер хўжалиги имкониятлари ғоят катта: улар ўзларининг 10 га яқин техникаларига эга. Бу йилги даромаддан 2 та "Енисей" комбайни ёнига яна битта замонавий техника қўшилади.

– Ялпи даромадимиз 140 миллион сўм атрофида бўлади, – дея қўшимча қилди Исломия опа. – Шунинг тенг ярми соф фойдани ташкил қилади.

Айни пайтда Исломия опа раҳбар бўлган фермер хўжалиги далаларида терим суръати юқори бўлди. Ойгул Бозорова, Сайёра Оллоёрова, Лола Мустафоева каби теримчилар хирмонга барака киритдилар. Уларнинг ҳар бири 5-6 тоннадан "оқ олтин" териб беришди. Теримчиларга 8,5 миллион сўм тарқатилди.

Дарвоқе, излаган имкон топади. Ерга меҳр қўйган, уни ардоқлаган инсон кам бўлмайди. "Олтин тепа Исломия" деҳқонлари ҳам қаровсиз, шўрланган ерларни мўл ҳосил етиштириш масканига айлантирдилар. Ерни боқсанг, ер сени боқади, деганлари шу бўлса керак.

Қорабоғни обод этганлар

Қорабоғ қишлоғида айни пайтда 56 та фермер хўжалиги бўлиб, шунинг бевосита 51 таси пахтачилик билан шуғулланади. Ушбу йилда ана шу фермерларнинг барчаси пахта сотиш бўйича давлат шартнома режасини қисқа муддатда уддалади. "Даврон бобо", "Диёр Ҳуррам", "Соҳил", "Йўлдош Хушвақт", "Озод Исмоил", "Мақсуд", "Зулфия", Ҳақбой Эгамбердиев фермерлари давлат шартнома режасини 1,5-2 ҳиссагача бажардилар. Шулардан бири Ўктам Каттаев раҳбар бўлган "Қорабоғ" фермер хўжалигидир.

– Ҳар йили давлат шартнома режамизни 2 ҳиссадан бажариб келаяпмиз, – дейди фермер хўжалиги етакчиси. – Бу йил ҳам ғўзанинг "Бухоро-6" навини экиб мўл ҳосил етиштирдик. Биринчи теримдаёқ шартнома режаси 150 фоизга уддаланди. Бунинг учун олти иш куни кифоя қилди, холос.

Фермер хўжалиги бу йил ғалладан 10 миллион сўм, пахтадан эса 12 миллион сўм даромад қилмоқда.

– Фермер бўлиб кам бўлмадик, – дейди Ўктамжон, – янги уй қурдик, тўй қилдик, "Т-28" трактори сотиб олдик. Барнаулдаги фирма билан шартнома туздик. Соатига 2 тонна буғдойни унга айлантирадиган тегирмонни 12 миллион сўмга сотиб олаяпмиз. Отам чорвадор бўлган эмасми, чорвачилик комплекси ҳам қурмоқчиман. "Нексия" русумли ўзимизда ишлаб чиқарилган енгил машинамиз бор. Энди "Дамас" олиш ниятидамиз. Фарзандларимиздан Сарвиноз, Лазиз, Азизлар фермерлик шарофатидан олий даргоҳларда таълим олишди. Кам даромадли оилалардан 4 та хонадонни оталиққа олганмиз.

– Мен шўролар замонида етти йил бригада бошлиғи бўлиб ишлаганман. Бундай замон, ҳаёт, фаровон турмуш қаерда эди, – дея суҳбатга қўшилди "Товбой ота" фермерлари раҳбари Нормамат Темиров. – 28 гектар майдонимиз бор. Шунинг 13 гектари пахта майдони, қолгани эса ғалла ерларига тегишли. Доннинг "Краснодар" навидан 50 центнердан ҳосил олдик. 33,5 тонна ўрнига 45 тонна пахта сотдик. Ҳосилдорлик 45 центнерни ташкил этмоқда. Умумий даромадимиз 20 миллион сўм бўлиб, шунинг 13 миллион сўми соф фойдадир.

Ҳа, меҳнат қилган кам бўлмайди. Бугунги кунда туманнинг қайси бир фермер хўжалигида бўлманг, бунинг амалдаги исботини зўр иштиёқ билан далаларда меҳнат қилаётган фидойи, қишлоқ мулкдорларининг ҳамжиҳатлигида кўрасиз. Зеро, турмушимизнинг кун сайин яхшиланиб бораётганлиги ҳам ана шу эзгу фазилатлар мужассам халқимизнинг аҳиллигидан, ислоҳотлар инсон манфаатларига хизмат қилаётганлигидан далолатдир.

Хусан ТЕМИРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Қашқадарё вилояти

Қамаши тумани сингари Ғузорда ҳам бошқаларга ибрат бўлаётган фермерлар кўпчиликни ташкил этади. "Истиқлол" ММТП ҳудудидаги "Хуррам Бўронов" фермер хўжалиги аъзолари 22 гектар ерда мўл пахта ҳосили етиштириб, саранжомлаб олишди. Қишлоқ мулкдори Қандаҳор Бўроновнинг таъкидлашича, бунда "Пахта Банк"нинг Ғузор бўлими терим пулини ўз вақтида, дала бошида берганлиги моддий манфаатдорликни оширди.

СУРАТЛАРДА: фермер хўжалиги аъзолари ҳаётидан лавҳалар.

Муродилла КОМИЛОВ олган суратлар.

"Навоийқоракўл" акциядорлик бирлашмаси таркибида 32 та ширкат хўжалиги фаолият кўрсатаётир. Ушбу хўжаликлар яйловларида айни пайтда 1 миллион 117 минг бош қўй, 7 минг бош йилқи ҳамда 5 минг бошдан зиёд туя парвариш этилмоқда.

Қоракўл экспортга жўнатилаётир

Хабар

Мазкур йилда ушбу бирлашма тасарруфидаги хўжаликлар томонидан 4,2 минг тонна гўшт, 150 тонна сут ва 837 тонна кўкламги жун истеъмолчиларга етказиб берилди. Кузги жун қирқими якунига кўра 700 тонна сифатли саноат хом ашёси тайёрланди. Соҳада асосий даромад манбаи ҳисобланган сифатли қоракўл терилардан ушбу йилда 111,9 минг дона тайёрланди. Бу миқдор ўтган йилга нисбатан ярим баравар кўп демакдир. Самарадорликнинг бош манбаи бўлган сифатга эътибор берилаётгани боис тайёрланган қоракўл териларнинг қарийб 75 фоизи қовурғасимон, ясси ва кумуш сур навларга мансуб эканлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мустақиллик йилларида селекция ишларининг янада яхшиланиши туфайли дунёга қайтадан келган ушбу навлардан тушадиган даромад бу йилнинг ўзида 15 миллиард сўмдан ошиши кутилмоқда. Вилоят чорвадорлари томонидан етиштирилган қоракўл териларнинг асосий қисми "Бухороқоракўл" заводи қошида ташкил этилган аукцион савдолари орқали хорижлик ҳамкорларга сотилди.

Баҳриддин САДРИДДИНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Навоий вилояти

Яхшилар боғ яратади

Бугун юртимиз боғлари ва токзорлари ажиб тароват ва гўзалликка бурканган. Боғбонлар боғ оралаб, дарахт шохларидаги ранго-ранг олма, анор ва беҳиларнинг хушбўй ҳидларидан сармаст кезсалар, меҳнаткаш соҳибкорлар ўз ишкомларида ширага тўлиб, "тарс" ёрилай деб турган ширин-шакар узумларига боқиб, кўнгли қувончга тўлади.

Абдусалом Холиқов Арнасой туманидаги илғор фермерлардан. Лекин ана шу илғорлик йўли ҳам жуда машаққатли бўлганди. Негаки, у уч нафар укалари билан 1999 йили мелиоратив ҳолати ёмонлиги туфайли ташлаб қўйилган 56 гектар ерни олиб, ўз фермер хўжалигини ташкил этганди. Пайкаллари четидан мувақкат зовур қазишди, юзлаб тонна маҳаллий ўғит чиқаришди, ҳатто, жамғармаларини сарфлаб; дренажларини таъмирлаб ҳам чиқишди. Қисқаси, ўтган саккиз йил ичида ҳар гектар ғалла ҳосилдорлигини 6 центнердан, 52 центнерга, пахта ҳосилдорлигини 8 центнердан 28 центнерга кўтаришди.

Фермер хўжалиги аъзолари ўз ишларини ўнглаб, далаларни ҳосилдор пайкалларга айлантиргач, яна 10 гектар ташландиқ майдонни тобига келтириб 6 гектарига ток, 4 гектарига мевали дарахт ўтқазишди. Мана, уч йилдирки, боғлари ҳам, токзорлари ҳам ҳосилга кирди.

–Боғларимиз ҳали тўла ҳосилга кирганича йўқ, – дейди фермер. –Бироқ токзорларимиздан бултурдан бошлаб мўл ҳосил ола бошладик. –Бултур узумчиликнинг ўзидан 7 миллион сўм соф фойда олганмиз. Бу йил янада кўп бўлади. Негаки, ҳар гектаридан 14-15 тоннадан ҳосил тераяпмиз.

Бултурги даромаддан трактор, сеялка ва бошқа асбоб-ускуналар сотиб олгандик. Бу йилги даромадимизни меваларни қайта ишлайдиган минитехнология сотиб олишга сарфламоқчимиз.

Келдиёр ЖЎРАҚУЛОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

* * *

СУРАТДА: Абдусалом ХОЛИҚОВ ўз токзорида.

Жиззах вилояти

Корхоналар раҳбарлари ва фуқаролар диққатига!

«Ўзбектелеком» АК «Шаҳарлараро алоқа корхонаси» филиали Ўзбекистон Республикаси ҳудудида минглаб километр узунликда металл қобиқли ва замонавий шиша толали магистраль алоқа линиялари ётқизилганлиги ва ишлаб турганлигини эслатиб ўтади. Республика телекоммуникация тармоқларини реконструкциялаш ва ривожлантириш миллий дастурига мувофиқ, алоқа тизими жадал ривожланмоқда, замонавий узатиш тизими билан жиҳозланган янги алоқа линиялари қурилмоқда. Алоқа линиялари муҳофазасини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 15 майдаги 210-сонли қарори билан «Телекоммуникация линиялари ва иншоотларини қўриқлаш қоидалари» қабул қилинган ва тасдиқланган. Барча корхоналар, ташкилотлар, муассасалар раҳбарлари ҳамда жисмоний шахслар томонидан ушбу қоидаларга амал қилиш ва магистраль алоқа кабелларига шикаст етказмасликлари шартлиги кўрсатиб ўтилган.

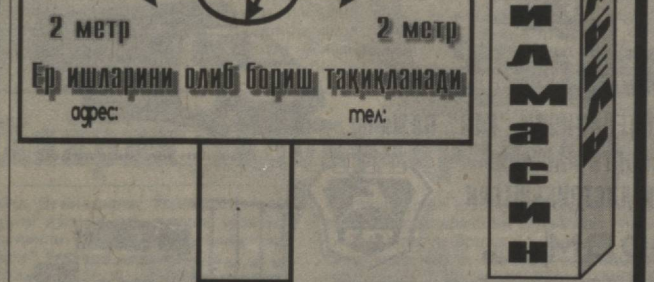

МАГИСТРАЛЬ АЛОҚА ЛИНИЯЛАРИНИ ЭКСПЛУАТАЦИЯ ҚИЛУВЧИ БОҒЛАМАЛАР МАНЗИЛЛАРИ:

"Шаҳарлараро алоқа корхонаси" филиали:	
Тошкент ш. А.Толстой кўчаси, 23 ком-р.	144-61-08, 132-01-26, 144-29-59
ЛКЦ-0 Тошкент ш.	50-36-79, 380-40-35
КУ-1 Тўйтепа	21-306, 21-121, 186-57-51
КУ-1 ф-л Ангрен	2-27-61, 186-57-51
ЛТЦ Бекобод	2-54-11, 316-97-53
1-Шаҳарлараро магистраль алоқа техник боғламаси манзили:	
Тошкент ш. А.Ходжаев к-си, 29.	135-36-59
КУ-1 Тош. шаҳри. Буюк Ипак йўли, 264.	65-80-43
КУ-2 Янгийўл ш. Чарикова ,172.	168-72-86
КУ-3 Тўйтепа ш.	168-48-51
2-ШМАТБ манзил: Қўқон ш. Истиқлол -58.	55-2-24-71
КУ-2 Бешариқ т.марк. Сирдарё кўч., 9.	61-2-23-66
КУ-3 Наманган ш. Нуробод масс. телевышка.	25-08-82
КУ-4 Андижон ш. Чўлпон-9.	22-23-81
КУ-5 Янгиқўрғон т. маркази Чустий кўч-1.	52-9-24-55
3-ШМАТБ манзил: Гулистон ш. Дўстлик қўрғ.	27-16-20
КУ Сирдарё	57-28-98, 57-34-36
КУ Жиззах	77-05-27, 6-22-07
ЛТЦ-2 Янгиер	72-30-28, 72-30-24
4-ШМАТБ манзил: Булунғур ш. Самарқанд-18.	33-52-60
5-ШМАТБ манзил: Бухоро ш. Ғиждувон -69.	223-38-37
6-ШМАТБ манзил: Нукус ш. Ашхобод -1.	222-37-07, 222-00-43
КУ Тўрткўл ш.	532-30-60, 1-42 (ички)
КУ Беруний ш.	524-30-60, 1-38 (ички)
7-ШМАТБ манзил: Термиз ш. Гагарин-32.	3-59-07
ЛТЦ-16 Денов ш.	7-37-62
8-ШМАТБ манзил: Қарши ш. Ҳуснобод-1.	221-02-41
ЛТЦ-15 Гузар ш.	55-22-1-67
9-ШМАТБ манзил: Урганч ш. Дусов-2.	226-36-58, 226-36-33
10-ШМАТБ манзил: Навоий ш. Кармана-2б.	224-75-21
КУ-3 Каттақўрғон ш.	45-5-24-54
КУ-4 Ғиждувон ш.	57- 2-14-75

Кабель магистраль алоқа линиялар муҳофаза зонасига рухсатсиз кириб ишлаш ва уларга шикаст етказувчи ҳар қандай турдаги ишларни бажариш

Жумладан:

- Рухсатсиз қурилиш ишлари олиб бориш ва иншоотларни тиклаш;
- Кабель магистраль алоқа линиялар трассалари устидан йўл ва ўтиш жойлари ўтказиш, автомобиль, трактор ва бошқа транспорт воситалари учун тўхташ жойлари қуриш, жамоатчилик боғлари ва томорқалар ташкил этиш;
- Кабель магистраль алоқа линиялар ўтган жойларини кўрсатувчи огоҳлантириш устунларини ва белгиларини ўзбошимчалик билан кўчириш, синдириш, кўмиб юбориш;
- Турли хил тоғ, қурилиш-монтаж ва портлатиш ишларини олиб бориш;
- Кабель магистраль алоқа линиялар муҳофаза зонасидан қудуқлар қазиш, шурф қурилиши ҳамда геологик, геодезия ва бошқа қидирув ишларини олиб бориш;
- Турли хил чиқиндилар ташлаш, кислота, туз ва ишқор эритмаларини тўкиш;
- Магистраль линиялари ўтган ерда гулханлар ёқиш

ТАҚИҚЛАНАДИ!

Ушбу телефонларга мурожаат қилиб, кабель магистраль линиялари ўтган жойлар ҳақида тўлиқ маълумот олишингиз мумкин. Шаҳарлараро алоқа линияларининг шикастланиши алоқа корхоналарига моддий зарар етказади, халқаро, шаҳарлараро алоқалар, ахборотлар узатиш тизимларида тўхташлар юз беришига олиб келади. Эсда тутинг! Алоқа линияларини шикастлантирган корхоналар, ташкилотлар ва жисмоний шахслар алоқа корхоналарига келтирилган моддий зарарни тўлайдилар. Агарда қандайдир ер қазиш ва қурилиш ишларини амалга ошириш зарурати туғилиб қолган тақдирда, сиз кабель трассасини ўзбошимчалик билан аниқлашга уринманг. Буни фақат бизнинг вакилимиз амалга оширади. Кабель участкаси манзили кабель жойлашган трасса белгисида кўрсатилган.

Ҳушёр ва эҳтиёткор бўлинг! Алоқа кабелларининг шикастланишига йўл қўйманг!

«Ўзбектелеком» АК «Шаҳарлараро алоқа корхонаси» филиали

BELARUS®

МИНСК ТРАКТОР ЗАВОДИ

Ўзбекистон Республикасидаги расмий дилери орқали

МТЗ "Беларус" ТРАКТОРЛАРИ

МИНИ ТЕХНИКА ва улар учун эҳтиёт қисмларни таклиф этади.

KAMMAZ ARSENAL

Манзилимиз: Тошкент ш., Братислава кўчаси, 11.

Тел: 281-40-33, 281-40-90, 281-40-75

Маҳсулотга талаб катта

Бухоро шаҳридаги "ЎзКореямедикал" қўшма корхонасида бир марта фойдаланиладиган 5 ва 10 миллиграммли шприцлар ишлаб чиқарилаётган эди.

Бозор талабларини чуқур ўрганган корхона жамоаси 2 миллиграммли шприцлар тайёрлашни ҳам йўлга қўйди.

Бу ерда ойига ўртача 4-5 миллион дона шприц ишлаб чиқарилмоқда.

— Ички бозорда маҳсулотларимизга талаб катта, — дейди қўшма корхона директори Санобар Остонова. — Қирқдан зиёд ишчи-мутахассисларимиз Тошкент шаҳри ва қўшни вилоятлар даволаш муассасаларидан тушган буюртмаларни ўз вақтида бажаришга ҳаракат қилмоқда.

(ЎзА)

Бухоро вилояти

"KIA MOTORS"нинг Ўзбекистондаги расмий дилери "Sanar Motors" МЧЖ қуйидаги автомобилларни таклиф этади.

Маҳсулот сертификатланган

Барча бож тўловлари ҳисоби билан

Тошкент шаҳри, Ҳ.Абдуллаев кўчаси, 54А, Мўлжал: метронинг Буюк Ипак йўли бекати.

Тел.: 323 2566, 140 0061/62, 175 6975.

www. kiamotors.com

Эзгу ишларнинг аълоси

донорликни ҳақли равишда шундай деб атайдилар

Қон хавфсизлиги бутун дунёда долзарб муаммолардан ҳисобланади. Айни пайтда дунё бўйича донор қонига бўлган эҳтиёж ошиб бораяпти. Ер юзида миллионлаб кишилар ўз ихтиёрлари билан ҳеч қандай таъмасиз бегона одамларга ҳаёт улашувчи қон берадилар. Уларни тиббиёт тилида беғараз донорлар деб аташади.

Пойтахтимизда жойлашган Гемотология ва қон қуйиш илмий текшириш институти қошидаги қон қуйиш маркази бош врачи Исматулла Ғайбуллаев билан суҳбатлашдик.

– Донорлар берадиган қон ва қондан олинадиган дори воситалари туфайли кўплаб касалхоналарда, туғруқхоналарда қанчадан-қанча кишиларнинг дардига шифо, кучига куч бағишланиб, беморларнинг ҳаёти сақлаб қолинади, – дейди Исматулла Ғайбуллаев. – Шундай бўлишига қарамай, ҳозирги кунда дунё аҳолисининг катта қисми хавфсиз қондан бебаҳрадир. Айрим ҳолларда беморларга яқинлари ёрдамга келса, аксарият мамлакатларда ҳали ҳам қон бериш тўлов асосида амалга оширилади. Оқибатда, айрим жойларда қон бериш даромад манбаига айлантирилиб, сифатсиз қон кўпайишига сабаб бўлмоқда. Бунинг натижасида эса жиддий асоратлар юзага келаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Тарихий манбалардан маълумки, 1818 йилда британиялик акушер Жеймс Блонделл биринчи маротаба инсондан инсонга қон қуйиб, бемор ҳаётини сақлаб қолишга муваффақ бўлган. 1900 йилга келиб эса шифокор Карл Ландштейнер инсон қонини гуруҳларга ажратиб, АВО тизимини яратган.

Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, ер юзида бир йилда 80 миллион нафар киши топшираётган қоннинг фақат 32 фоизигина ривожланган мамлакатлар аҳолисидан олинади. Ўзбекистонда эса ҳар мингта кишига 5-6 нафар донор тўғри келар экан.

2007 йил — Ижтимоий ҳимоя йили

– Бугунги кунда донорлик ва хавфсиз қон қуйиш борасида олиб борилаётган ишларга тўхталиб ўтсангиз.

– Кейинги йилларда донорлар сони анча камайиб кетган. Шу сабабли кўплаб тиббий муассасаларда қон етишмаслиги кузатилмоқда. Бу йўналишда туб ўзгаришларга эришиш учун давлатимиз томонидан 2002 йил 30 августда "Қон ва унинг таркибий қисмлари донорлиги тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. Ушбу Қонуннинг амалдаги ижросини таъминлаш мақсадида Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Гемотология ва қон қуйиш илмий текшириш институти томонидан зарур чора-тадбирлар амалга оширилиб келинмоқда.

Ҳозирги даврда қон ва қондан олинадиган препаратлар тайёрлаш учун ишлатиладиган сунъий манба йўқ. Шунинг учун ҳам донорларга эҳтиёж катта. Тиббий муассасаларга қон топширувчи донорлар асосан икки турга бўлинади. Биринчиси бадалсиз донорлар, иккинчиси пуллик донорлар, яъни топширган қон эвазига белгиланган нархда пул оладиган донорлар. Хавфсиз қон топширувчи донорларнинг асосини, яъни 90 фоизини ўз хоҳиши билан қон берувчи донорлар ташкил қилади.

Касалликлар тури кўпайган даврда ўз-ўзидан одамлар онгида бегона кишининг қонидан фойдаланиш хавфли, деган фикр пайдо бўлиши табиий. Шу нарса барчага маълум бўлиши керакки, бизнинг марказимизда рўйхатда турадиган донорлар қон топширишларидан олдин доим тиббий текширувдан ўтказилади. Бир марта қон топширувчи беғараз донорлардан қон олишда ҳам худди шу тартиб қўлланилади.

– Кўпчилик соғлом одамлар қон топшириш соғлиқ учун зарарли деган фикрда юришади.

–Ҳа, аҳоли ўртасида донорлик донорнинг саломатлигига салбий таъсир қилади, деган нотўғри тушунча бўлгани учун, соғлом одамлар ҳам кўп ҳолларда қон топширишдан ҳадиксирашади.

Соғлом одам танасида 5-5,5 литр қон бўлишини ҳисобга олсак, 200-400 миллилитр қон топшириш саломатлик учун мутлақо зарарсиздир. Баъзи касалликларни организмдан зарур миқдорда қон олиб ташлаш йўли билан даволаб келингани эса қадимдан маълум.

– Қон топшириш мобайнида тиббиёт ходимлари донор соғлиғини кафолатлай олишадими?

– Донор соғлиғи қон қуйиш хизмати учун ниҳоятда муҳимдир. Ҳар қандай тиббиёт муассасаси донорнинг қон топшириб, бирор турдаги касаллик орттирмаслиги учун жавобгар ҳисобланади. Қон топшириш даврида фақат бир марталик тиббиёт воситалари ишлатилади.

Яна шуниси муҳимки, қон топширувчи 18 ёшга тўлган соғлом инсон бўлиши керак. Қон топширувчи қон олишдан аввал текширувдан ўтказилади. Текширувлар натижасида камқонлик ташҳиси қўйилса, қони таркибида вирус аниқланса, улар донорликдан озод қилинади ва диспансерга ёткизилади.

Бугунги кунда Гемотология ва қон қуйиш илмий текшириш институтида беш мингга яқин беғараз донорлар рўйхатга олинган бўлиб, умумий қон топширувчилар сони эса 120 мингга яқин. Бу ҳар минг кишига 5-6 нафар донор тўғри келади, дегани. Агар бутун республика миқёсида қараладиган бўлса, ушбу кўрсаткич миқдори жуда кам. Аммо савоб ишнинг ўлчови бўлмайди. Инсон учун энг зарур бўлган ҳаётий қудрат – қон берувчиларнинг бу инъомлари эса барча эзгу ишларнинг энг аълосидир.

Орзугул РУСТАМОВА суҳбатлашди.

Жамоасига ғалаба келтирди

Футбол

Дам олиш кунлари футбол бўйича Ўзбекистон чемпионатининг Олий лига жамоалари навбатдаги 24-тур учрашувларида майдонга чиқишди. Миллий ва олимпия терма жамоаларининг учрашувлари баҳонасида ўн кун дам олган футболчилар яна жиддий баҳсларга киришдилар.

Турнинг марказий ўйинлари Қарши ва Тошкент шаҳарларида ўтказилди. "Насаф" ўз майдонида "Қизилқум"ни қабул қилган бўлса, "Самарқанд-Динамо" "Қурувчи" майдонида меҳмон бўлди. "Насаф" футболчилари учрашувда 5:2 ҳисобида ғалаба қозонишди. Қаршиликлар тўпурари Зафар Холмуродов ўйинда дубль муаллифига айланди. Тошкентдаги учрашув тақдирини сўнгги пайтларда сермаҳсул ўйин кўрсатаётган Илҳом Мўминжоновнинг икки голи ҳал қилди. Ҳакам томонидан қўшиб берилган дақиқаларда самарқандликлар ҳужумчиси Фарҳод Тожиевнинг киритган голи ҳисобни биттага қисқартирди – 2:1.

Турнинг қолган натижалари эса қуйидагича: "Вобкент" – "Металлург" 0:1, "Нефтчи" – "Трактор" 4:1, "Андижон" – "Машъал" 0:1, "Шўртан" – "Локомотив" 1:1, "Тўполанг" – "Навбаҳор" 2:0, "Пахтакор" – "Бухоро" 5:1.

Ҳозирча ҳаммаси аъло

Роберт Гай мураббийлигидаги 16 ёшгача бўлган ўсмирлар терма жамоаси Осиё чемпионатининг саралаш ўйинларида иккинчи учрашувини ўтказди. Футболчиларимиз ишончли тарзда туркманистонлик рақибларини 4:1 ҳисобида доғда қолдирди.

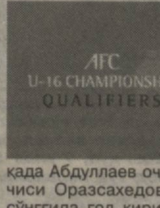

Жамоанинг асосий ҳужумчиси Сўпижонов 45-, 88- ва 90-дақиқаларда гол уриб, хет-трик муаллифи бўлган бўлса, ўйиндаги ҳисобни 35-дақиқада Абдуллаев очди. Рақиб футболчиси Оразсахедов биринчи бўлим сўнггида гол киритишга эришди.

БАА бу турда Бангладешни 9:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Қўшниларимиз Тожикистон терма жамоаси эса фаластинлик тенгқурлари устидан 4:0 ҳисобида устун келди.

Навбатдаги турда вакилларимиз Тожикистон термаси билан учрашади. Мазкур баҳс мутахассислар томонидан марказий ўйин, деб баҳоланмоқда.

Бокс

Россиянинг Тольятти шаҳрида бокс бўйича халқаро хотира турнири якунланди. Тўртта давлат қаторида юртимиз боксчилари ҳам ўзбек бокс мактабининг нималарга қодир эканлигини намойиш қилишди.

"Кичкина деманг бизни!"

11 вазн бўйича рингга чиққан спортчиларимизнинг барчаси совриндор бўлишди. Энг қизиғи, турнирда катталар иштироки назарда тутилганди. Бироқ юртимиз бокс федерацияси Тольятти шаҳрига 19 ёшгача бўлган ёшлар таркибини юборди. Бунинг сабаби эса 24 ноябрдан 4 декабргача Алматида ёшлар ўртасида Осиё чемпионати ташкиллаштирилади. Боксчиларни нуфузли мусобақага тайёрлаш учун Тольяттидаги турнир қўл келди.

Мусобақада вакилларимиз 11 та медалга эгалик қилишди. Хусусан, Хуршид Тожибоев (54 кг), Камолиддин Аҳмедов (57 кг), Ботиржон Маҳмудов (69 кг) ва Шуҳрат Абдуллаев (75 кг) барча рақибларини енгиб, олтин медаль билан тақдирланишди. Финалда имкониятни бой берган Алишер Маҳмудов (48 кг)га кумуш медаль насиб қилди. Бронза медалига эса Шерзод Жўраев (51 кг), Ўткирбек Назиров (60 кг), Жавлон Худойбердиев (64 кг), Зоҳиджон Султонов (81 кг), Жасур Одилов (91 кг) ва Умидбек Салаев (91 кгдан юқори) лойиқ топилдилар.

Боксчиларимиз жангларини юқори баҳолаган ташкилотчилар ҳамюртларимизни кейинги мусобақаларга ҳам чақиришни мақсад қилиб қўйишибди.

Суннатилла ИСЛОМОВ

Жаннатдан чиққан бебаҳо неъмат

шундай экан уни эъзозланг

Яқинда хорижий кўнгилочар телеканаллардан бирида бир лавҳага кўзим тушди. Американинг қайсидир шаҳрида яшайдиган эр-хотиннинг ғалати хоббиси бор экан. Икковлон нон бўлакларини махсус печларда қуритиб, унга турли шакллар беришаркан. Уларнинг бу "санъат асари"га ишқибозлар жуда кўп эмиш. Ҳатто, хорижий давлатларда ҳам ўз кўргазмалари билан иштирок этиб келишаркан. Сирасини айтганда, одам ва ҳайвон ҳайкалчалари, машина, автобус, самолётларнинг митти моделларини нон бўлаклари ёрдамида моҳирона ишлаган бу санъатни кимлардир таҳсинга лойиқ, деб ҳисобласалар-да, биз учун таҳқирга лойиқ эди.

Зеро, нон наинки, бизнинг халқда, балки ер юзидаги барча элу элатлар учун муқаддас саналмиш неъматлардан биридир. Қадимги Юнонистонда новвойлар энг шарафли касб эгалари сифатида қадрланганл, Римда уларга атаб олтиндан ҳайкал қўйилгани ҳам тарихдан маълум.

Аммо не ажабки, инсоният тараққиётнинг юксак чўққиларини забт этган бир пайтда қарашлар, тушунчалар ҳам ўзгариб бормоқда, хусусан, нонга нисбатан бундай ҳурматсизликни бошқа юртларда ҳам кузатиш қийин бўлмай қолди.

Яқинда Эрон сафаридан қайтган бир ҳамкасбимиз гапириб қолди. Табриз шаҳрида жуда катта нон бозори бор экан. Энг қизиғи, бу бозорда нон инсонлар учун эмас... чорва моллари учун сотилар ва сотиб олинар экан.

— Чорвадорлар дўконлардан қотган нон қолдиқларини килолаб тортиб олаётгани, тепкилаб қопларга жойлаётгани, куралар билан юк машиналарига юклаётганини кўриб, қаттиқ таъсирландим, — дейди суҳбатдошим.

Бир қатор араб давлатларида бўлиб қайтган биродарларимиз ҳам шунга ўхшаш аянчли манзараларни ўз кўзлари билан кўриб келганларини айтишади. Наҳотки, бу мамлакатларда муқаддас манбаларда исрофгарчилик қаттиқ қораланганини унутилган бўлса? Ахир пайғамбаримиз ҳам "Нон жаннатдан чиққан неъматдир, бас, нонни эъзозланг" дея бежиз марҳамат этмаганлар.

Энг афсусли жиҳати шундаки, нонга нисбатан эътиборсизлик, исрофгарчилик бизнинг баъзи бир юртдошларимизда ҳам учраб турибди. Яқинда бир кўргазмада мусаввирларимиз тандирда ёпилган, қотирилган нонлар орасига турли хил сувратларни жойлаштириб, ўзига хос "санъат асари" яратишганини ўз кўзим билан кўрдим.

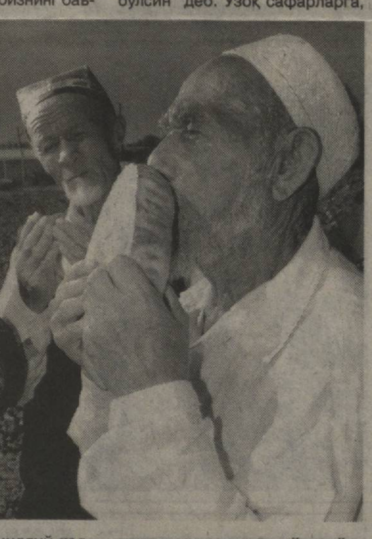

Ёхуд чорва молларини нон билан боқаётган "ўзига тўқ" оилалар бизда ҳам йўқ дейсизми? Кўп қаватли уйда яшаганим учун, эрталаблари, уйма-уй юриб қотган-қутган нон қолдиқларини йиғиштириб юрган қизжувонларни кўп кўрганман.

Хўш, бу тўқликка шўхликми? Ёки миллий қадриятларимизни поймол қилишми?

Аждодларимиз нонни улуғликда Аллоҳнинг каломи билан қиёслашган.

Нон билан боғлиқ урф-одатлар, анъаналаримизни бир эслаб кўрайлик: меҳмонга бораётган одам, албатта, ҳеч бўлмаганда иккита нонни қўлтиғига қистиради. Мезбоннинг уйида ҳам дастурхонга, энг аввало, нон қўйилади. Қайтишда ҳам меҳмон қўлига бир жуфт нон тутқазилади. Азалдан чақалоқ бешикка беланганида ҳар доим боши остига бир бурда нон қўйилган — "Боши омон бўлсин, нондек азиз бўлсин" деб. Узоқ сафарларга, жангу жадалларга кетаётган йигитларга, албатта, битта нонни тишлатиб, деворга осиб қўйилган — ой бориб, омон қайтсин, шу хонадондан насибаси узилмасин деган мақсадда. Вақти бемаҳалда, қоронғида йўлга чиққан йўловчи доимо ёнида нон олиб юрган — нон ҳамроҳ бўлсин, ёмон кўздан, инс-жинсдан асрасин дея. Оғир жиноятларда гумон қилинган кимсаларга ўз айбсизлигини исботлаши учун нон билан қасам ичирилган.

...Маҳалламизда бир кампир бўларди. Болаларни жонидан ортиқ кўрарди. Баъзида невaралари дастурхонда ушатилган бурдалар туриб, бутун нондан синдириб беринг, дея хархаша қиларди. Шунда у бир бурдани бутун нон устига қўярди-да, гўё унинг бир четини "синдириб" олган бўлар, кейин ҳалиги бурдани неварасига узатарди. Болалар ҳам айтганини қилдирганидан хурсанд. Аниққи, кампир нонни болалардан қизғангани учун эмас, уни беҳуда исроф қилмаслик учун шундай қиларди.

Момонинг нон ҳақидаги жуда кўп ибратли гапларни эшитганман. У ўттизинчи йиллардаги қаҳатчиликни ҳам, уруш йилларидаги "нон авлиё — ош пайғамбар" бўлган пайтларни ҳам бошидан кечирган.

— Очарчилик йилларида кунжара еб, шишиб ўлганлар кўп бўларди. Бир акам ўша пайтларда нобуд бўлган. Ўша йили раҳматли онам отаси сепига қўшиб берган тилла билагузуги-ю балдоғини заргарга обориб, бир дўппи буғдойга алишиб келган эди, — дея аламли болалик йилларини хотирларди момо. — "Буғдой арпа ош бўлур, олтин-кумуш тош бўлур" деган гаплар ўша пайтлардан қолган бўлса керак.

Ноннинг, доннинг мўллиги, сероблиги юртимиздаги тўкинлик, фаровонлик, хотиржамликнинг ёрқин далили бўла олади. Бинобарин, ҳар биримиз бу азиз неъматнинг қадрига етмоғимиз, унинг увоғини ҳам увол қилмай, кўзимизга суришимиз зарур.

Рустам ЖАББОРОВ

«Қизил китоб»ни варақлаганда

ЎРТА ОСИЁ НОКИ

Бозорларимиз расталарига териб қўйилган сархил мевалар ичида нокка кўзингиз тушганида бефарқ ўтиб кетолмайсиз. Чунки унинг шакли ва мазаси ўзига хос.

Баъзида биз севиб тановул қиладиган ўша нокнинг нави ҳақида ҳеч нарса билмаймиз. Ўрта Осиёда нокнинг яна бир шундай тури мавжуд бўлганки эндиликда бу нав йўқ бўлиб кетган. Бу нокнинг меваси йирик, юмалоқ, кўкиш ёки сарғиш рангли, кечпишар, серсув, ширин бўлиб, Тошкент вилоятининг Псеком дарёси бўйидаги Испай ва Муллали қишлоқларида ўсганлиги маълум. Манбаларда келтирилишича, изланишлар натижасиз тугаган. Унинг йўқ бўлиб кетишига қариган тупларининг ўтин сифатида ишлатиб юборилгани сабаб бўлган. Эндиликда Псеком дарёси воҳасида жойлашган боғларда қидириш ишларини олиб бориш режалаштирилган.

Ўқинг, қизиқ

Юмшоқ омоч

Савалаб ўтган ёмғирдан кейин ер устида бирдан чувалчанглар пайдо бўлиб қолади. Гап шундаки, ер остида яшайдиган бу жониворларга кислород етишмай қолади ва улар дарров ер устига чиқади. Бу ёмғир чувалчанглари сувсиз қақраган саҳролар, шўрҳок ерлардан ташқари қир ва тоғларда, дала ҳамда ўрмонларда ҳам учрайди. Ҳозир ёмғир чувалчангларининг 1500 дан зиёд тури мавжуд. Улар намлик ва чириндига бой жойларни хуш кўради.

Чувалчанглар ернинг унча чуқур бўлмаган қатламида яшаб, тирикчилик учун фақат кечалари ер юзасига чиқади. Улар ўсимлик чириндилари, гўнг, тупроқдаги органик моддалар билан овқатланади. Бир қанча миқдордаги тупроқни ютиб, ичаги орқали яна чиқариб ташлайди. Овқатланиш жараёнида тупроқдаги "гувалача"ларни майдалаб, тупроқ унумдорлигини оширади. Турли хас-чўпларни тупроқ остидаги инларига ташиб кириб, ерни чиринди билан бойитади. Инига ҳар томондан йўлаклар кавлаб, тупроқда ҳаво киришига, ўсимликнинг бемалол илдиз отишига, ердаги намнинг исроф бўлмаслигига ёрдам беради.

Шу тариқа улар тупроқни ўзларининг ёпишқоқ чиқиндилари билан бирга аралаштириб, тупроқдаги кислота миқдорининг камайишига ёрдам беради. Ерга солинган органик ва минерал ўғитларининг тупроққа яхши аралашишига ҳам бу жониворларнинг "хизмати" бор.

"Юмшоқ омоч" деб ном олган чувалчангларнинг тарқалиши, ўсиши ва ҳаёт тарзи атрофлича тадқиқ қилинган.

Акбар АЛИЕВ тайёрлади.

Мангуликка дахлдор

Одам табиати қизиқ: кўпинча ҳайратланган нарсасига ҳам бориб-бориб одатдаги ҳолдек, гўё шундай бўлиши шартдек қарай бошлайди. Аслида ҳайратланишимизга сабаб бўлган воқеа ортида келажакни кўзлаб сарфланган тафаккур меваси, минглаб одамларнинг меҳнати ётганини ҳамма вақт ҳам ёдда тутавермаймиз.

Ҳар гал Тошкентнинг Бешқайрағоч маҳалласига, онамни кўришга бориб, бот-бот шу ҳақда ўйлайман. У киши саксон беш ёшга етиб қолдилар. Яратганга беадад шукр, ҳамон қаддилари тик, соғлом. Тўй-ҳашамлардан сира қолмайдилар. Маросимларга мос кийиниб, ўғиллари, невaралари ёки невара куёвлари машинасида Тошкентнинг қай чеккасида бўлса ҳам борадилар. Ва ҳар гал янги пайдо бўлган осмонўпар иморат, кенг ва равон йўлларни, янги русумдаги сон-саноқсиз машиналару чаман гулларни кўрганликларини ҳаяжон билан ҳикоя қилиб берадилар. Шу қутлуғ ёшда ҳам ҳайратланиш, завқланиш хислатлари барқ уриб турганлигига ҳавасим келади ва ўйлаб-ўйлаб, бунинг сабабини топгандекман. Бу – бошларидан кўп қийинчиликлар ўтказган онамнинг шундай кунларга етганига шукроналари, бу кунларнинг қадрига етишга даъватлари аслида.

Фахр

Маҳалланинг нақ ўртасидан ўтадиган, бундан ўн беш-йигирма йил аввал тор ва ўнқир-чўнқир бўлган Маннон Уйғур кўчаси ҳозирда бутунлай ўзгариб кетган. Йўллар, кўчалар кенг ва текис, кечалари ёруғ, дарёдек оқиб ўтаётган енгил машина чироқлари марваридлар шодасини эслатади. Шу кўчанинг Қорақамиш сойи устидан ўтган қисмида эса муҳташам бир кўприк бунёд этилаяпти. Халқимиз "узукка кўз қўйгандек" деган иборани гўё кейинги йилларда бунёд этилган ана шундай кенг ва равон йўллару шу сингари кўприкларга нисбатан айтгандек. Метин устунлар узра қўйилган мустаҳкам материалларни кўриб, ушбу иншоот битгач, неча асрлар одамлар узоғини яқин қилишини тушунишингиз қийин эмас. Мутахассисларнинг айтишича, бу кўчаю кўприкдан суткасига ўртача 17 минг автомашина тўхтовсиз ўтиши мумкин экан.

Истиқлол йилларида Назарбекнинг қиёфаси бутунлай ўзгарди. Фуқаролар йиғинларига яратиб берилган кенг имкониятлар сабабли, "Шу маҳалла меники, уни обод ва кўркам қилиш бурчимиздир" деган ўй-фикр кишиларнинг амалий ишига айланмоқда.

Ҳозир қишлоқда 24 минг аҳоли яшайди. Бир нечта қўшма корхона, 6 та мактаб, 3 та боғча, ўнлаб хизмат кўрсатиш шохобчалари ва бошқа идоралар фаолият юритаяпти. Ана шу жўшқин ҳаёт жараёнида қуриб битказилаётган кўприк қанчалик катта аҳамиятга эгалигини тушуниш қийин эмас.

Яқинда паррандачилик фабрикаларидан бирига замонавий технологияларни ўрнатиш учун хорижлик мутахассислар келишди. Дам олиш куни Тошкентга саёҳатга олиб боришни илтимос қилишди. Пойтахтимизнинг обод кўча ва гўзал хиёбонларини айланиб, осмонўпар бино, муҳташам иншоотларни кўриб, чин кўнгилдан қувонишди. Эсдалик учун суратларга тушишди.

Абдусаттор ҲОТАМОВ

Бош муҳаррир Чори ЛАТИПОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Саид АҲМАД, Ўктам БАРНОЕВ, Ағитай АДИЛОВ, Ўткир РАҲМАТ, Ҳабиб ТЕМИРОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Суннат САЙДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Муҳиддин АБДУСАМАТОВ (Масъул котиб), Комилжон МАМАЖОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси таркибидаги ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар

ТЕЛЕФОНЛАР: Қабулхона -136-58-83, Хатлар ва жамоатчилик билан алоқалар бўлими – 136-54-44, 133-28-04, Котибият - 133-95-17, Реклама ва эълонлар - 133-44-43, 136-54-44, 133-28-04. Факс - 133-44-43, 133-09-93.

ҲУДУДЛАРДАГИ МУХБИРЛАР: Қорақалпоғистон Республикаси – 585-12-17, 223-57-53; Андижон – 224-99-13; Бухоро – 542-05-18; Жиззах - 265-78-52; Навоий – 224-69-08; Наманган – 412-34-23; Фарғона – 224-81-69; Самарқанд – 222-29-97; Сурхондарё – 335-13-42, 465-26-61; Сирдарё – 372-38-13; Тошкент – 100-29-61; Хоразм – 726-35-81; Қашқадарё – 227-65-42.

Реклама ва эълонлар матни учун буюртмачи жавобгар. Ⓣ -тижорат мақола

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2006 йил 6 декабрда № 0020 - рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Газета сешанба, пайшанба ("Ҳаёт"-илова), жума кунлари чиқади.

Буюртма Г-917, ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

Босишга топшириш вақти: 21.00 Босишга топширилди: 22.50 Адади - 13220

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

2 3 4 5 6

E-mail: kishlokhayoti@mail.ru